

DOMOVINA

in KMETSKE LIST

Upravištvo in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5, II. nad., telefoni 31-22 do 31-26 Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtno 6.— L, polletno 12.— L, celoletno 24.— L. — Posamezna številka 60 cent.

Dve leti Ljubljanske pokrajine

Pretekli ponedeljek je bila vsa Ljubljanska pokrajina v zastavah. Praznovali smo drugo obletnico ustanovitve Ljubljanske pokrajine. Dne 3. maja 1941 je — kakor nam je še vsem v svežem spominu — Italijanski Kralj-Cesar na predlog Duceja izdal odlok o ustanovitvi Ljubljanske pokrajine in o podelitvi posebne ustave našemu ozemlju. S tem odlokom je bil naš pokrajini priznan poseben položaj v okviru italijanske Kraljevine. Z velikim zadovoljstvom smo po takratnem prevratu sprejeli visoko priznanje. Mnogo koristnega in važnega za naš gospodarski, prosvetni in socialni napredek je bilo v dveh letih storjenega v Ljubljanski pokrajini, ki jo s spretnostjo odličnega upravnika vodi Eksc. Visoki komisar Grazioli. Vemo pa tudi, da so že dve leti na delu razdiralni elementi, ki motijo razvoj upravnega graditeljskega dela v Ljubljanski pokrajini. Toda ob letošnji dveletnici je bolj ko kdaj prej jasno, da se ljudstvo vrača k miru in redu, predvsem pa k treznemu presojanju dejanskega stanja.

Poročilo Visokega komisarja

V Ljubljani je bila druga obletnica proslavljena z resnobno svečanostjo, kakor je to v skladu z vojnim časom. V vladni palači so se zbrali številni odlični predstavniki vsega našega javnega življenja, prispele so tudi župani iz vse Ljubljanske pokrajine. Eksc. Grazioli je podal obširno poročilo, ki so ga naši dnevniki v celoti objavili. Predvsem so tam navedeni podatki, ki govore o veliki skrbi za prehrano slovenskega prebivalstva. Nadalje govori poročilo o javnih delih, za katera je bilo doslej izdanih že nad 114 milijonov lir, v načrtu ali v začetku pa so javna dela, za katera bo šlo nad 111 milijonov lir. Gospodarski položaj Ljubljanske pokrajine je v državnem okviru Italije dobil v preteklem letu širši razmah. Industrijska delavnost je ostala krepka, trgovina pa zadovoljiva, vpoštevajoč seveda neizbežne vplive vojnega stanja. Od leta do leta se veča kmetijska proizvodnja. Fašistični korporacijski red je zdaj v celoti razširjen na Ljubljansko pokrajino. Zdravstveni položaj je vedno boljši, skrb zanj je vsepovsod očitna. V socialnem skrbstvu je bila pomožna akcija v vsakem pogledu velika. Zlasti važna je ustanovitev Pokrajinske zveze Državnega zavoda za zaščito matere in otroka, ki bo nudila svojo uspešno pomoč materam pred porodom in po porodu in prav tako deci. Uredila se bodo oskrbovališča, posvetovalnice ter domovi za zaščito dece in mater. Že za tekoče leto je v ta namen predviden izdatek približno 3 milijonov lir, katere je nakazal državni zavod iz Rima. Nadalje posveča Visoki komisar vso naklonjenost naši javni prosveti in izobrazbi, o čemer vidno pričajo njegovi visoki zneski za podporo našim kulturnim ustanovam. Posebna pažnja je bila v preteklem letu posvečena izpopolnitvi delovanja občin in ostalih upravnih organov pokrajine. Vzporedno z upravnim razvojem se razvija tudi delovanje narodne fašistične stranke. Poročilo Eksc. Graziolija je bilo sprejeto z navdušenim pritrdjevanjem.

Zahvala ljubljanskega župana

V imenu navzočih predstavnikov prebivalstva Ljubljanske pokrajine je spregovoril ljubljanski župan, general Rupnik. Izvajal je:

»Vaše Ekscelece! Gospodje! Za tako temeljit obračun, ki vsemu slovenskemu ljudstvu pred očuje tista dejanja, ki jih sovražniki ljudstva zlobno skušajo tajiti in pretvoriti v nasprotje, prosim Vaše Eksceleco, da Vam smem izraziti najvdanejšo zahvalo prisotnih in velike večine pošteno mislečih in lojalnih Slovencev.

Eksc. Visoki komisar podaja svoje poročilo zbranim predstavnikom v slavnostni dvorani Vladne palače

Globoko v naša srca segajoče besede, ki ste jih, Eksceleca, pravkar naslovili na nas, nam vsiljuje vprašanje: Kaj bi se bilo pač zgodilo z nami, ako nam ne bi bila pred dvema letoma fašistična Italija rešila etničnega obstoja, ako bi ne bili takrat dobili tako odličnega predstavnika fašistične vlade v osebi Visokega komisarja in prav tako uglednih visokih poveljnikov slavni italijanski čet in naše hrabre protikomunistične milice?

Odgovora na to vprašanje se moram pri tej slovesnosti vzdržati, kajti vsem navzočim in meni samemu manjkajo pojmi in besede, da bi orisali od židovske mrnje organizirani pekeli, pač pa se moramo spomniti tistih, ki so preperečili, da naše ljudstvo in naša lepa dežela nista bila popolnoma uničena.

V prvi vrsti gre naša hvala slavnim junakom in žrtvam, ki so padli na naših domačih tleh.

Polni spoštovanja prosimo Vašo Eksceleco, da tolmači našo zahvalo in zagotovi naše zvestobe in vdanosti Nj. Veličanstvu Kralju in Cesarju.

Vašo Eksceleco prosimo, da sporoči naše hvaležno spoštovanje za vse podeljene nam dobrôte voditelju in prvemu borcu za novi svetovni red, velikemu Duceju italijanskega naroda.

Nadalje velja naša zahvala v prvi vrsti Nj. Ekscelenci Visokemu komisarju Emiliju Grazioliju, ki je pri vsej strogosti, potrebni za upravo v vojnih časih, pokazal tako plemenito razumeva-

nje in vzvišeni čut rimske človečnosti do našega ljudstva, posebno še do najsiromašnejših, da mi dolgujemo iskreno hvaležnost in odkrito srčno spoštovanje.

V zgodovini slovenskega naroda je to pač prvi in edini primer, da si je mož, predstavnik vladavine, ki je ljudstvu varljivo prikazana kot sovražna, tako hitro pridobil njegovo neomejeno spoštovanje in ljubezen.

Pri tej priložnosti se zahvalujemo tudi vsem sodelavcem Nj. Ekscelece Visokega komisarja, ki so se požrtvovalno in nesebično trudili za blaginjo in red v pokrajini.

Ob strani Nj. Ekscelece Graziolija stoji kot vodja Oborožene sile Nj. Eksceleca general Gastone Gambaro, vojak v klasičnem pomenu besede, izkušen in nepremagan borec, strah vseh požigalcev in banditov še izza protiboljševiške vojne v Španiji, toda tudi resnični vitez in pravi kavalir, ki si ni pridobil samo src svojih vojakov, temveč s svojo človečnostjo, s svojo prizadevnostjo za pomoč in z zaščito, ki jo je vedno nudil revežem, bliskovito tudi srca in spoštovanje slovenskega ljudstva.

Ko izražamo Nj. Ekscelenci našo prisrčno zahvalo, se zahvaljujemo tudi vsem njegovim podrejenim častnikom, vojakom in slovenskim prostovoljnimi miličniki.

Zavedajoč se, da bi bil od plutokratskih židovskih sovražnikov vsega človeštva zaželeni propad Evrope tudi propad odnosno popolno uničenje pobožnega, marljivega, nadarjenega in prizadevnega slovenskega ljudstva, se v polnem zaupanju in neomajni veri v Boga ter v gotovosti, da bo zmaga Italija in njeni zavezniki, z zaupanjem izročamo zaščiti in vodstvu fašistične Italije ter hočemo sodelovati z vsemi močmi kot dostojni in lojalni sodelavci za lastni blagor, za srečo države in za blaginjo Evrope.

Prav posebno prosim Ekszellenco Visokega komisarja, da blagovoli sporočiti izraze naše vdanosti še danes brzobjavno Nj. Veličanstvu Kralju in Cesarju ter Duceju.

Tudi izrazi župana ljubljanskega mesta generala Rupnika so bili sprejeti z zelo živahnim ploskanjem in pritrjevanjem. Visoki komisar se je zahvalil Zveznemu tajniku in generalu Rupniku in ko je Zvezni tajnik Orlandini odredil pozdrav Visokemu komisarju, je slednji ukazal pozdrav Kralju in Duceju, ki so se mu navzoči plamteče odzvali. S tem je bila pomembna svečanost končana.

Ob zaključitvi je Visoki komisar povabil župane in občinske komisarje na obed, po katerem se je pomudil z vsakim navzočim v razgovoru. V imenu vseh navzočih je komisar za smihel-Stopiče dr. Švajger naslovil na Visokega komisarja tople izraze zahvale in je podčrtal stalno posebno zanimanje Ekse. Graziolija za vse občine, tudi najmanjše, in njegovo pristržno dobrohotnost za predstavnike kmečkega ljudstva.

Jasno in izčrpno poročilo Visokega komisarja je podalo zgovorno sliko o razvoju, ki se je v Ljubljanski pokrajini začel z nastopom italijanske oblasti. Številke o uporabljenih sredstvih zrealizirano stremiljenje po zboljšanju položaja v vseh slojih prebivalstva, še zlasti pa manj imovitega. Odlično je poskrbljeno za zdravstvo in prosveto.

Visoki Komisar je dalje opozoril na temne sile, ki so v nesrečo našemu prebivalstvu. Njegov poziv našemu ljudstvu, naj se odvrne od komunistične propagande, je vseskozi umesten. Ne dvomimo, da bo imel popoln uspeh. Saj zadnje leto je bil v tem pogledu storjen velik korak naprej in gotovo bo šel razvoj dalje v pravcu k popolni ozdravitvi. Druga obletnica je v tem razvoju mnogo obetajoč mejnik. Župan in občinski komisarji bodo ustregli dobri stvari, ko bodo o najvažnejših točkah poročila Visokega Komisarja počuli najširše ljudske sloje ter jim prinesli zagotovilo, da hoče zmagovita Italija krepko vztrajati na začrtani poti.

DOMAČE NOVICE

* Ducejeva nagrada za rojstvo dvojčkov. Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncema Francu in Angeli Kastelic v Klečah ob priliki rojstva dvojčkov nagrado 600 lir.

* Ljubljanski župan v Novinarskem domu. Ljubljanski župan general Leon Rupnik je 28. aprila popoldne obiskal Novinarski dom v Gosposki ulici. Po pozdravu se je v nepriziljenem razgovoru zanimal za vse težnje, delo in potrebe Društva slovenskih novinarjev, da si je lahko ustvaril pravo sliko o stanju slovenskega tiska.

* V občini St. Rupertu na Dolenjskem je bil g. Ivan B a n postavljen za izrednega komisarja.

* Smrt kmečkega raziskovalca. Na Vačah nad Litiijo je umrl daleč okoli znani posestnik Tit Strmiljan. Bil je ne samo dober gospodar, marveč tudi velik poznavalec keltskih grobišč, ki so blizu njegove lepe domačije nad Vačami. Pri vseh izkopavanjih je sodeloval ter je raziskovalcem mnogo pripomogel, da so na Vačah odkrili toliko znamenitosti. Dobro so ga poznali tudi izletniki, ki so skozi Vače hodili na Sv. Goro. Marškomu je rad postregel. Zagotovil si je lep spomin.

* Obvezno cepljenje v Ljubljani. Ljubljanski mestni fizikat je objavil lepake, da morajo starši prinesiti otroke k cepljenju zoper koze. Cepljenje se prične v Mestnem domu 10. maja ter bo po raznih mestnih okrajih trajalo do 14. maja. Pregledi se bodo začeli 16. maja ter bodo trajali do 21. maja. Cepljeni morajo biti vsi otroci, ki še sploh niso bili cepljeni ali pa brezuspešno. Stari morajo biti najmanj tri mesece. Cepljenje je brezplačno.

* April se je poslovil z obilnim dežjem, ki je dovolj namočil zemljo. Maj je nadaljeval, kakor je april končal, in tako nam je deževalo tudi preteklo nedeljo zvečer, ponoči in v ponedeljek čez dan. Ozračje se je precej shladilo, ker je po pogorjih zapadel sneg.

* Kako kaže ozimna Pravijo, da si je ozimna ob lepem in delno deževnem vremenu opomogla. Žita lepo kažejo, in so že precej zrasla. Kmetovalci se zaenkrat pohvalijo zatrjujoč, da v tem času že nad dvajset let ni bilo tako lepega žita.

* Mavrohi ali smrčki, kakor jim pravijo ponekod po Dolenjskem, so se pojavili na ljubljanskem trgu. Prodajalke so jih ponujale po 8 lir venec. Na vsakem vencu pa je 8 do 10 teh užitnih gob. Mavroh je pomladanska goba, ki raste ob robovih gozdnih senožeti in lazov, jelovih gozdov in peščenih potov. Gobarji napovedujejo, da bo letošnja pomlad prinesla dosti gob in se že zelo veselje pohoda na jurčke ali gobane. Vsekakor bodo užitne gobe letos prav izdaten prispevek k splošni prehrani, kakor je to bilo tudi lani.

* Kmetje in nekmetje — sadite krompir! Tako se glasi najnovejšo geslo francoskih kmetovalcev, ki pa je veljavno zlasti tudi za naše kraje. Francozi doslej niso bili vajeni krompirja v toliki meri kakor drugi narodi. Zdaj pa z zavistjo gledajo čez nemško mejo, kjer pridelajo letno 50 milijonov ton krompirja, dovolj za nemško ljudstvo. Francozi zdaj posnemajo Nemce, mi pa posnemajmo obojne!

* O bezgovem listju je bilo zadnjič v »Domovini« navedeno, da je močno strupeno. Kajpada se je brž oglašil brezimen gospod, ki nam je po pošti poslal dopisnico in ovrčala navedeno trditev. Neznani dopisnik naj blagovoli pogledati v knjižico »Zdravilne rastline«, ki jo je napisal naš odlični znanstvenik dr. Stanko Bevk. Tam bo na strani 16. našel isto, kar je bilo navedeno v »Domovini«. Uredništvo ima vsekakor upravičen razlog, da verjame imenovanemu znanstveniku bolj kakor neimenovanemu nasprotnovalcu.

* Gasilci v Škocjani pri Turjaku bodo letos obhajali 20-letnico svojega društva. Proslava bo časa primerna. Ustanovitelj društva je bil pokojni posestnik Ivo Kraljič iz Velikih Lipljenj. Gasilski dom je bil zgrajen leta 1923. Čez dve leti je društvo imelo tudi svojo ročno brizgalno in gasilsko orodje.

* Žalostna usoda sodnika dr. Mirka Kežarja. Letos februarja je odšel sodnik dr. Mirko Kežar na uradno potovanje v Črmošnjice. Prijatelji so ga svarili, dr. Kežar pa je odvrnil, da ima mirno vest. Takrat so se partizani po porazu pri Pleterjih umikali proti hrvatski meji. Neko krdole je dr. Kežarja ujelo. Vlekli so ga s seboj preko Metlike na hrvatsko stran ter so ga pri vasi Oštercu ustrelili. Dr. Kežar je pred smrtjo prosil, naj o njegovi smrti vsaj obvestijo svojce v Ljubljani. Dr. Kežar je bil pred prevratom na sodišču v Mariboru, zadnje leto pa je služboval pri pobotnem uradu Visokega komisarja v Ljubljani.

* Žrtve na Mokreu. Iz Škocjana pri Turjaku poročajo: Pet mesecev je že, odkar so komunisti odpeljali 19-letnega posestnikovega sina Polde Petka iz Škocjana in ga vlačili po svojih taboriščih pod Mokreem in na Mokreu. Bilo je to lani zadnjega novembra. Kje počiva Polde Petek, še ni znano, pač pa pripovedujejo tisti, ki so se vrnili iz gozdov, da je na Mokreu še polno grobov. Polde Petek je bil znan tudi v Ljubljani, saj je imel predlanskim na ljubljanskem velesejnu svoj paviljonček s suho robo.

* Partizanski kurat dr. Metod Mikuž. Pred letošnjo cvetno nedeljo so se v smarjeti naselili partizani in je njihov kurat dr. Metod Mikuž, ki je pred meseci pobegnil iz Ljubljane, izdal letak, da so partizani »brigade Ivana Cankarja« opravili svojo velikonočno dolžnost. Poročilo iz Smarjete pravi, da so v soboto pred cvetno nedeljo jedli in pili daleč čez polnoč, zjutraj pa so šli k obhajilu. Maševal je Mikuž. Ker je bilo število obhajancev veliko, je Mikuž poklical nekega partizana, da mu je ta pomagal deliti hostije. Že pred tedni smo objavili izjavo škofa dr. Rožmana, ki je najostreje obsodil početje duhovnika dr. Metoda Mikuža.

* Zaplenjena imovina. Visoki komisar je odločil, da se zapleni vse premična in nepremična imovina upornikov Josipa Kačerja, Jakoba Končarja in Ignacija Tavzesa, ki so vsi trije prebivali v Zalogu. Nadalje je zaplenjena imovina upornikov Mihaela Kaluže iz Zaloga, Franca Klesnika iz Dev. Mar. Marije v Polju, Franceta Javorška in Ivana Pangeršiča, prav tako iz Zaloga.

* Odobritev učbenikov za šole v Ljubljanski pokrajini. Visoki komisar je odredil: V prihodnjem in naslednjih šolskih letih se v šolah vseh vrst in stopenj v Ljubljanski pokrajini ne bodo smele uporabljati knjige, ki jih ne bi za dotično leto odobril Visoki komisarjat. Ze natisnjene knjige, katerih ponovna odobritev se namerava zaprositi, kakor tudi rokopisi še ne izdanih knjig in že napisane knjige, katerih odobritev se namerava zaprositi, se morajo predložiti v treh izvodih vložišču prosvetnega oddelka Visokega komisarjata do vstetega 30. junija pred šolskim letom, za katero se prosijo odobritev. Za vsako predloženo knjigo je treba navesti vrsto šole in razred, za katero se prosijo odobritev.

Rejci malih živali, ki so v Ljubljani združeni v društvu »Mali gospodar«, so v nedeljo zborovali v telovadnici ljudske šole na Grabnu. Predsednik je poročal v uspešnem delu društva. Članstvo je naraslo od 372 na 3511 članov. Odkar sta se strnili društvi »Žegozae in »Mali gospodar«, se bolj in bolj vidijo koristi vzajemnega dela. Bla-

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavljen dne 3. maja naslednje vojno poročilo:

V Tuniziji delavnost topništva in izvidniških skupin.

Naši bombniki so uspešno delovali nad zbrališči avtomobilskih sredstev v nasprotnikovem zaledju. V bojih so nemški lovci sestrelili eno sovražno letalo.

Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo isti dan naslednje poročilo:

Pri kubanskem mostišču so bili tudi večeraj Sovjeti, ki so napadali v več valovih vrženi nazaj s hudimi izgubami. —

Meseca aprila je sovjetsko letalstvo izgubilo 1082 letal. Od teh sta bili 902 letal sestreljeni v letalskih bojih 121 jih je sestrelilo protiletalsko topništvo 16 pa čete kopne vojske in enote vojne mornarice. Ostala so bila uničena na tleh. — Na tuniški fronti so bili krajevni sovražni napadi zavrženi deloma v protisunkih. — Pri napadih sovražnih letalskih sil proti nizozemski obali in na zapadno obmejno ozemlje je bilo sestreljenih 11 angleških letal pri treh lastnih izgubah. Nekatera sovražna letala so preletela preteklo noč Vzhodno Prusijo. En bombnik je treščil na zemljo. — V borbi proti angleškim in severnoameriškim pomorskim zvezam je vojna mornarica v mesecu aprilu potopila 63 trgovskih ladij s skupno 423 tisoč br. reg. tonami od katerih so jih podmornice same potopile 415.000, in torpedirale 18 nadaljnjih ladij. Letalstvo je deloma hudo poškodovalo 16 trgovskih ladij. Tudi v borbi proti sovražnim bojnim ladjam sta bili vojna mornarica in letalstvo zelo uspešni. Podmornice so potopile eno letalonosilko, eno križarko, tri rušilce in eno podmornico. Druge nemške pomorske oborožene sile so uničile dva rušilca, tri podmornice in sedem hitrih čolnov. Letalstvo je potopilo dve podmornici in en hitri čoln. Dva sovražna rušilca, en lovec na podmornice, 11 hitrih čolnov in 1 stražni čoln so bili poškodovani.

Predsednik francoske vlade Pierre Laval je s svojim spremstvom prispel prejšnji četrtak opoldne v Hitlerjev glavni stan.

Italijanski državni podtajnik za zunanje zadeve Bastianini je bil prispel tjakaj že prej. Popoldne je Hitler v navzočnosti nemškega zunanjeja ministra Ribbertropa in podtajnika Bastianinija sprejel Lavalja k daljšemu skupnemu razgovoru, ki je trajal tri ure. Hitlerjev razgovor z Lavalom je spadal v okvir razgovorov, ki se vrstijo zadnje tedne med Hitlerjem in zastopniki zavezniških držav na strani Osi. Po razgovoru je Laval izjavil novinarjem, da se Francozi pričenjajo zavedati svojega pravega položaja in so pripravljene sodelovati aktivno v borbi za obrambo Evrope.

Nemški minister dr. Göbbels je v zadnji številki svojega tednika »Das Reich« zanimal:

Sredi pomladi 1943. so narodi sil Osi bolj kakor kdaj odločeni, da dosežejo odločilen uspeh, poslušajo se izredno ugodnih okoliščin, ki so si jih zagotovili ne meneč se za manevre sovražne propagande in ne meneč se za barbarske načine borbe, s katerimi upa nasprotnik spremeniti usodni potek te vojne.

Veleposlanik poljske begunske vlade v Rusiji — Romer — je zapustil 29. aprila zvečer Moskvo

z vsemi člani veleposlanništva. Zdaj odpotuje v London. Zastopstvo poljskih zadev v Rusiji je prevzel ameriški veleposlanik v Moskvi. Kakor smo že zadnjič poročali, je Moskva prekinila vse stike s poljsko vlado generala Sikorskega v Londonu. To je bil udarec ne samo poljski vladi, marveč tudi njenim pokroviteljem Angležem in Američanom. Prekinitev tolmačijo tako, da hoče Moskva reševati poljska vprašanja na lastno pest, ne da bi bila odgovorna zavezanikom. Prekinitev stikov je vzbudila ogromno pozornost zlasti v Ameriki, kjer imajo še eno senzacijo: velikanski štrajk, v katerem se giblje nad pol milijona rudarjev.

gajnik je sporočil, da ima blagajna lepe dohodke. Sklenjeno je bilo, da bo pred društveno pisarno na Galusovem nabrežju izobešana oglasna deska, na kateri bodo rejci razglašali svoje ponudbe za nakup ali prodajo malih živali.

»Polica za malec«, ki jo izdaja Knjigarna Tiskovne zadruge, kot izbor otroških slikanic, je v četrti knjižici z »Bibo« dobila vrednega vrstnika svojih okusno opremljenih predhodnikov. »Bibo« je spesnila ga. Mara Tavcarjeva, g. inž. O. Gaspari pa jo je bogato opremil z lepimi izvirnimi lesorezi. »Biba« je že s svojo pestro naslovno sliko in po okusni zunanosti za otroke zelo privlačna, po vsebini in po umetniški opremljeni pa gotovo ena najboljših slovenskih slikanic za deca. Ako hočete svojemu otroku pripraviti za blinokostne praznike veselje, mu podarite »Bibo«, za kar vam bo gotovo hvaležen.

Stari gozdar pripoveduje...

(Spomin na stalno omizje v mirni dobi)

»Ze zopet srečno nazaj z izleta, gospod nad-gozdar? Zelo nas veseli, kako je kaj bilo?« je pozdravil zasebnik Trebušnik k mizi stalnih gostov stopivšega upokojenega gozdarja Lipnika.

»Veliko vam imam povedati, prigoda na pri-godo, toda najprej se moram vvesti in dobiti pi-vo.«

»Zamočiti morate? O, to bo pa kaka suhopar-na prigodba, gospod gozdar?« je kliknil blagajnik Pobjraj.«

»Kaj? Suhoparna zgodba? Narobe, prav zan-ima! Seveda, o duhovih nimate vi pojma.«

»O duhovih boste pripovedovali?« je vzkliknilo več drugih stalnih gostov. »Zelo smo radovedni.« — Pod mizo se neopaženo drug drugega dregnili, češ: zdajle nas bo pa potegnili!

Ko je gozdar globoko srknil iz vrčka — kar je bila njegova jako lepa navada — je postavil vrček spoštljivo na mizo in začel pripovedovati:

»Za praznike sem sklenil poleteti v hribe in sem to tudi storil. Dobro opremljen s salamo, konjakom, tobakom in palico sem se odpravil v planin-ski obkeli na gore. Takoj prvi dan sem dospel na visoko goro — v beležnici imam zapisano, kako se imenuje. Šel sem mimo več planinskih koč, kjer sem povzročil počival. Planšarice me niso ho-tele pustiti stran in so mi zatrjevale, da je ta dan nesrečen. In prav so imele deklino! Komaj sem korakal nekaj ur naprej, pridrvi plaz — in ker k sreči ni v vročem poletju velikega snega, je bil pač le bolj zemeljski plaz. Kaj naj napravim, sem si mislil, in začel študirati pravila za gorske vodinke. Iskal sem četrt ure in ničesar našel. Na-enkrat mi je pomagal moj veleum. Naslonim se na drevo in se čvrsto uprem na palico. Pri dre-vesu se je plaz razdelil in zdrknil ob desni in levi mimo mene naprej. Ko sem prisopihal na vrh, je bila tema kakor v rogu. Toda planinsko ža-renje sem videl in nato luno, ki je bila tako blizu, da bi jo lahko z roko dosegel, če bi bilo mogoče. Zvezde so se vrtele vse okoli lune in danes sem čital v gastronomičnem koledarju in vse našel, kako se imenujejo.

Vsedel sem se na tla, pojem nekoliko konjaka in popijem nekaj salam, dokler se ne domislim, da je na vrhu prep'ha, ki po zatrdilu župnika Kneippa ni nič prida. Hitro pospravim svojo kramo in grem spet nazaj. Moja voščilna vžigalica je gorela ravno do prve kože. Tukaj posedim nekaj časa zunaj na klopi, — so me pač divje kože veselile, kar se jedle kar z roke. Kmalu bi mi snedle vso salamo. Naenkrat se prikaže velik jelen, — tega rogoviteža sem že od prej poznal. Urno skočim v koč, kajti če se že nisem zbal jelena, sem imel pred njegovimi rogovmi velik respekt. Spal sem, četudi ne prav dobro; da bi me le bila pu-stila planšarica pri miru! Seno pač ni žimnica. Zato sem že zelo zgodaj vstal in potoval prav hitro navzdol. Vendar je zvonilo že poldne, ko sem dospel v vas. V beležnici imam zapisano, kako se imenuje. Namerim korake v bivšo gostil-no in v sedanji hotel, v katerem so krmili ravno

več sto letovičarjev, ki so se vrgli na jedi, kakor zverine v menežariji. Jaz sem dobil samo juho, katere je dovolj ostalo, ker je vrela zraven mesa in so jo nekoliko pobarvali z Maggijem. Za to, kar je stala juha, dobiš drugod pol litra vina in še nekaj od vodovoda povrhu. Jezil sem se, ker so mi rekli, naj se pri povratku spet oglasim, kakor da bi se že ne vračal. »Gotovo,« sem rekel, »juhe ne pozabim.« Hitro sem šel naprej in se dal prepeljati čez jezero, ki leži slučajno tam — (ime imam zabeleženo).

Planšarice so mi prav svetovale. Sredi jezera je nastal silen vihar. Čolnar mi je dejal: »Glejte, da ne padete v vodo!« Sam se je tresel v peklen-skem strahu. Tudi jaz sem se tresel, a to je prišlo zaradi viharja. V svoji duševni preteklosti se do-mislim, da sem čital, da olje, zlito na valove, pomiri vihar. Odprem nahrbtnik, vzamem steklenico lasnega olja, vlijem nekaj kapljic v jezero — in glej, takoj je postalo mirno. Srečno smo prispeli do obrežja, čolnar se je lepo zahvalil za mojo re-šitev, za kar sem mu plačal dvojno takso. Grem eno uro naprej, dokler nisem čez tri ure dospel do samotne gostilne, ki je stala sredi vasi. Tukaj, si mislim, bo dovolj prostora. Mačko, — nabito polno je bilo Moj čevljar z ženo in petimi deklinami je bil tudi notri. Ubogi slinavčki so spravili pod streho samo dve gosi in tri svinjske pečenke. Sedaj vem, zakaj so moji škornji vedno krajši, mož mora stroške pri usnju nadomestiti. Jaz sem si prej privoščil jedi, tako da je počil pri gum-bih telovnik, pil pa še več, zlasti ker mi je gostil-ničar izjavil, da je prazna samo še »soba strah-ov,« ki je sicer na podstrešju, a je zelo prijazna. »Jaz se nič ne bojim,« sem odvrnil in se dal o pol-noči od natakariče vanjo privedti. Menil sem, v tem času morajo biti duhovi že tu, a mi je dejala natakariča: v moderni dobi ne pridejo nikdar tako točno, naj bom le korajzen in če kaj slišim, naj se delam, da spim, potem nič žalega ne storijo; ako se pa le malo premaknem, sem izgubljen.

Voščim lahko noč in zapišem v beležnico, kar mi je naročila natakariča. Potem pogledam okrog sebe, miza, par stolov in dve postelji, — druga je bilo tu nič strašnega. Zaklenem, se vlečem ter zaspiam — in tedaj se mi vsakokrat pripeti, da nič ne vidim in nič ne slišim. Šele, ko se je zdanič, sem slišal vrata zaškripati in zapreti in zunaj ne-koga reči: »Dobro je, da so mestni ljudje neumnejši od nas.« Skočim iz postelje in hočem za njim, a vrata so bila še vedno zaklenjena. Torej so bili gotovo preklicani strahovi. Kmalu iztak-nem mala vratica, ki so vodila v gornjo izbo in postelja je bila tudi rabljena. Aha! si mislim, strahovi so tu spali in odšli pri gornji izbi. Oble-čem se in grem v gostilino, kjer je natakariča ravno pospravljala. Ostali so še vsi spali, gostil-ničar in letoviščarji.

Kako je bilo?« je vprašala natakariča, »ali ste kaj slišali?«

»Nič,« sem ji odgovoril. »Strahovi so najbrže

tudi spali, ker je postelja precej poležana. Nekaj minut pred menoj so vstali in odšli.«

»Poglejte, to se večkrat prigodi. Da bi le kedaj kaj plačali!«

»Bom pa jaz plačal, a le zase, za duhove nič.« Izvlečem denarnico in natakariča napravi rač-un, ki je bil precej visok.

»Malo veliko je,« je dejala, »toda mestnih ljudi se nikakor ne moremo odkrižati, zato moramo nek-oliko priviti, tudi za sobo strahov, napitnino sem že vračunala, ako ne daste še kaj posebej.«

Plačal sem in odšel proti kolodvoru, ki je bil oddaljen le še dve uri. Ko sem prišel na kolodvor, so bili vagoni že speti, toda ne na pravi, ampak na levi strani. Takoj stečem k postajenačelniku in mu povem. Mož in njegovi pisarji se mi smejejo v obraz. Mene je to ujezilo in sem rekel: »Hudiča, ali niste čitali, da se prigode vse nesreče na želez-nici, ker vlaki ne stojijo na pravem tiru. Ali ta zunic stoji na pravem? Ne, na levem.« »Le vstopi-te,« — je odgovoril postajenačelnik, nič se vam ne bo zgodilo, pravi tir ima danes nedeljski počitek.«

No, si mislim, nič ne bo iz tega, rajši počakam na prihodnji vlak. Komaj pa je vlak odpeljal, pridrvi drugi na tir, ki je praznoval nedeljski počitek. Sedaj so se mi oči odpre — in hajdi v re-stavracijo! Izpil sem šest vrčkov piva in snedel šest parov klobas, katere sem videl s prostimi očmi. K sreči je privozil vlak, ko se postal lačen. Vstopil sem, a sem moral iz več vagonov, ker so sem vstopil, a sem moral iz več vagonov, ker so bili prenapolnjeni. Slednjič sem dobil prostor, lo-komotiva je zapiskala in odpeljali smo se domov. Vesel sem, da sedim zopet v svojem kotu, za dol-go časa imam dovolj. Sedaj ste slišali ves moj doživljanj.

Gozdar je krepko potegnili iz sveže prinesenega vrčka, medtem ko so se njegovi tovariši drug dru-gega z nogami suvali, češ: »Star je že, toda la-gati zna še vedno kakor v svojih najboljših letih.«

Zapisal Jakob Puša.

Obnavljajte naročnino!

Pavlina:

Žrtev ljubezni

Ne samo lepa, tudi prebrisana je bila gospo-dična Erna! Kadar je vedela, da pride pomožni učitelj od fare na vaško šolo, vselej je na okno v razredu nastavila lep cvetoč klinček. Ko je po-tem vstopil učitelj Rudi v razred, se je najprej ozrl na okno. Če je zagledal tam klinček, se je nasmejal kakor otrok, ki mu ponuja mati lepo rdeče jabolko. Konec ure pa se je že bliščal klin-ček mesto na oknu, v gumbnici učiteljevega novega suknjica.

Rudi je bil lep fant. Služboval je v prijazni vasi nekje na Slovenskem. Ker je bila fara ve-lika, je moral Rudi sam na petih solah pomagati pri pouku. Imel je cel teden dovolj posla.

Sola, na kateri je poučevala Erna, je bila sko-raj dve uri oddaljena od cerkve. Vaščani so zato vsak teden poslali gospodu Rudiju voz, da se ne bi preveč utrudil. Bil so izjemno ljubeznivi.

Ker je Rudi ostal čez poldne v šoli, je obedo-val pri tamkajšnjem nadučitelju. Prvo, ko je stopil v obednico, je bilo, da je dal povohati klinček gospodični Erni in ga potem spet vtaknil v gumbnico. Erna pa se je vselej poredno nasme-jala in postrani pogledala prijaznega tovariša.

Nekega dne sta bila Rudi in Erna še sama v obednici. Nadučitelj — njen oče — je imel še opravi-ti v razredu, mati pa je pripravljala v kuhinji obed. Tedaj se obrne Rudi k Erni in ji pravi: »Erna, gospodična Erna, ali veste, zakaj vam dam vsakokrat poduhati nagelj? Prosim, dovolite mi, da vam to povem! Ne veste, kako nestrpno vsakokrat pričakujem dneva, ko moram iti k vam. Zdi se mi, da voznik vedno prepočasi vozi,

kjub temu, da konj vso pot dirja. In potem! Kako nestrpno pričakujem ure, ko stopim v raz-red! Če zagledam na oknu klinček, vedite, da sem takrat najsrečnejši človek na svetu. Prva moja pot je h klinčku. Otroci mislijo, da ga duham, jaz pa mu dajem poljube, ki so namenjeni vam. In kadar vam dam poduhati nageljček, zmiraj gledam, da se nedolžna cvetka dotakne vaših ustnic in tako pridejo moji poljubi po cvetici k vam. Ali me zdaj razumete, gospodična Erna? Govorite Erna, gospodična Erna!«

Nič ni odgovorila! Oklenila se ga je in mu pri-tisnila vroč poljub.

Naenkrat se odpro vrata in v sobo stopi nad-učitelj. Kakor bi trenil, sta se vsedla vsak na svoj prostor. Zdelo se je obema, da je oče vse videl in vse slišal, zato sta bila oba popolnoma tiho. Toda motila sta se.

Od tistega dneva je Erna še rajši nastavljala nageljček na okno in Rudi si jih je dajal v gumbnico. Otroci so mislili, da imajo gospod učitelj tako radi cvetlice in so mu j'h pridno nosili v šolo. Toda Rudi se ni dosti zmenil za šopke na mizi, samo klinček na oknu si je vsa-kokrat odtrgal in odšel. Pred obedom pa ga je dal poduhati Erni in ta je cvetko vedno polju-bila. Rudi je to tudi videl in je bil ves srečen.

Ko je nekoč po Rudijevem pouku odklenila Erna miznico, je našla v njej dehteče pismo, — njegovo pismo. Prihodnjič pa je rajši pustila miznico odprto in je vedno našla notri kakšno darilce. V zahvalo za klinčke ji je Rudi vsako-krat kaj prinesel. Kadar že ni več vedel, kaj bi ji dal, ji je kupil lepo knjigo in se je na sprednjo stran podpisal: »Svoji boginji poklonil nevredni služabnik — Rudi.«

Spoznavala sta, da se imata vsak dan rajši, da se — ljubita. Komaj sta čakala, da se spet kje vidita.

Ob torkih je Erna tako težko pričakovala Ru-dija, ob nedeljah in praznikih pa je učitelj Rudi nestrpno gledal skozi okno svoje sobe pri fari kdaj se na cesti prikaže Erna.

Rudi je ob nedeljah vodil pevski zbor pri zgod-nji maši. K tej je Erna prišla vsako nedeljo. Naj si je bilo vreme še tako slabo, naj je bila poi-še tako blatna ali sneg visok, Erna je gotovo vsako nedeljo in praznik spešila k fari. Hudobni jeziki so govorili da zato, ker rajši pogleda na kor kakor na oltar.

Vstati je morala že ob treh zjutraj. Dolga pot je ni motila. Bolj, ko se je bližala cerkvi, bolj hitro je šla, v svesti si, da skoraj vidi in čuje dragega tovariša. Slednjič je začela tudi ona za-hajati na kor. In zdaj jo je marsikatera mati postavila za zgled svoji hčeri rekoč: »Glej! Tako pobožno moraš moliti, kakor gospodična Erna!« Če bi pa b'l kdo mogel pogledata v dušo Erne, bi videl, da se vse njene misli vrtijo okrog Rudija. Vsako njegovo kretnjo je opazila, vedno lepše ji je donel njegov prijetni glas. A včasih ji je bilo tesno, da bi se b'la najrajši razjokala.

Ko je obhajal Rudi god, je povabi učiteljstvo onih šol, na katerih je poučeval verouk v svoje majhno gorico, ki jo je bil nedavno kupil prav po naključju. Tudi Ernin oče se je odzval vabilu. Erna sama bi b'la šla tako rada poleg očeta, toda mati, ki je bila še bolj po starem kopitu odgojena, ni dovolila, češ, da se ne spodobli, da gre ženska k mlademu moškemu v vas. Ker je mati imela vedno in povsod odločilno besedo, je morala Erna ostati doma.

Zenski vestnik

Za kuhinjo

Cvetačna juha je prav okusna po naslednjem receptu: osušeno in oprano cvetačo skuham v slanem kropu. Ko je mehka, jo odcedim. V kozici naredim prežganje iz ene žlice masti ali presnega masla in žlice moke. Ko porumeni, zalijem s cvetačnim odcedkom ter pustim počasi vreti pol ure. H koncu denem potri na posamezne koščke razdeljeno cvetačo. Ko nekoliko zavre, jo dam z zapečenimi koščki kruha na mizo.

Usukanec iz enotne moke. Zavrij v loncu $1\frac{1}{4}$ l vode in jo osoli. Zavreto odstavi in vsuj vanjo $\frac{1}{4}$ l enotne moke, ki jo kuhaj med večkratnim mešanjem 10 do 12 minut. Nato zlij kuhan' močnik v skledo in ga zabeli z žlico masti, ki si v njej zarumenila pest krušnih drobtin. Namesto zabele lahko priliješ močniku $\frac{1}{4}$ l mleka.

»Mamaliga« se imenuje preprosta, okusna in izdatna jed, ki jo pripravijo tako: skuham kakor navadno polente iz enega litra vode in pol litra koruznega zdroba. Ko je kuhano, naloži v pomazano nepregorno skledo prst na debelo polente, na polento prav tanke rezine mehkega sira, nato zopet polento, sir itd., nazadnje polento. Vse polij z žlico raztopljenega masla ali masti in postavi za 10 minut v pečico, da se zapeče.

Artičoke bi si marsikdo rad privoščil, pa ne ve, kako bi jih pripravil. Zdej jih je dovolj na trgu, okusno pa jih pripravijo na naslednji način: Izberi sveže, trde artičoke na trgu, operi jih in odreži peclje tako, da dobe artičoke dno, da jih lahko postaviš pokonci. Odstrani slabše, male liste okrog peclja. Pri vrhu prireži liste za dober prst, ostale liste pa previdno razširi, da jih ne polomiš, tako da napraviš prostor za nadev. Za nadev vzemi za vsako artičoko dobre pol žlice drobtin v skledico, primešaj za eno žlico drobno zrezane čebule in petršilja, krheli zmečkane česnja, nekoliko popra in soli. To dobro premešaj in natresi z žlico med liste artičok. Artičoke potem zloži pokonci v primerno kozico, tesno drugo poleg druge, polij vsako z nekoliko olja, v kozico pa deni toliko mrzle vode, da sega do gornjega roba artičok. Pokrij in kuhaj na zmernem ognju, da počasi vre. Med kuhanjem zajemi večkrat z žlico sok ter oblijaj artičoke. Ko se vsa voda pokuha, so artičoke gotove. Zloži jih na krožnik pokonci ter oblij s sokom, ki ostane v kozici. Daš gorke na mizo; izvrstne so pa tudi mrzle.

Nadevana čebula. Enokomerno debele čebule olup, izdolbi in prevri v slanem kropu. Pripravi sekancico iz mesnih ostankov ali iz svežega mesa. Tej primešaj eno jajce, soli in popra, dobro premešaj in napolni vzdolbene čebule. Zloži jih drugo poleg druge v kozico, oblij z vročo mastjo, zalij nekoliko z juho in drži v pokriti kozici na zmernem ognju.

Povabljeni so se dobro imeli. V nizki hišici sredi gorice so sedeli okrog javorove mize in pili in peli. Rudi je pridno nosil žlahtno kapljico na mizo in pomagal peti. Vsem se je kazal veselja, a nekaj mu je le težilo srce. Misli je, da pride tudi Erna z očetom. Ko bi bila še ona poleg, to bi bilo veselje! Tako mu je pa bilo kar tesno pri srcu.

Protj večeru so gostje začeli odhajati. Ko je Ernin oče hotel oditi, mu je Rudi zašepetal na uho, naj počaka tako dolgo, da bosta šla sama z gorice. Ubogal je. Posedela sta še, se tovariško pobratila in izpila čašico za slovo.

Nikjer že ni bilo nobenega človeka, ko sta odšla z vrha. Ko jo mahata po cesti, ga prime Rudi za roko in začne: »Veš, dragi moj, dolgo sem se že pripravil, da ti nekaj povem. Danes sem se odločil za trdno. Prosim, bodi toliko potrpežljiv in poslušaj me.«

»Kar povej, kar ti teži srce!«

»Vedi, da sem do skrajnosti zaljubljen v tvojo Erno! A v domačem kraju me že pet let čaka zaročenka.«

Kakor, da bi kdo nadučitelja udaril po glavi, tako je omahnil nazaj.

»Z drugo zaročen, zaljubljen pa v Erno!«

»Vedel sem, da se boš temu čudil, pa ne morem pomagati. Premišljeval sem dolgo, komu se naj potožim in izbral sem zato tebe. Ti ne veš, koliko trpim! Ti si njen oče! Ti mi lahko olajšaš moje trpljenje. Dovolj, prosim te, da pobeogneva z Erno!«

»Človek, ali si znorel?«

»Zakaj naj bi znorel? Jaz ne morem več živeti brez Erne. Ali je to kaj takega, če se zaročenec zaljubi v drugo? Daj mi Erno! Šla bi potem takoj v druge kraje. Tam bi že dobil kakšno službo,

Kaj moramo vsi vedeti o solati?

Lahko bi rekli, da je mesec maj — mesec solate. Ne bomo tu na široko razkladali, kolikšnega pomena je solata za človeško prehrano vobče, poslužili pa se bomo nekaterih podatkov iz letošnjega Gospodinjkega koledarja, ki so v korist ne samo gospodinjam, marveč vsakomur, ki rad uživa solato.

V obliki solate smo pri nas že od nekdaj navajeni uživati surovo zelenjad. To je važno, ker dovajamo organizmu s presno hrano poleg vitaminov še fermente, namreč snovi, ki vplivajo na delovanje stanic. Najbolj koristna je solata, ako jo pripravimo brez soli, ta ji namreč jemlje zdravilno moč. Solato okisamo s kisom ali limono. Kis zdravju ni škodljiv, razen pri ljudeh, katerim sploh škoduje okisana hrana, ker bolujejo na želodcu.

Solata ne sme zginiti z jedilnika. Nasprotno, ako je le mogoče, jo dnevno vsaj enkrat uživajmo!

Drobni nasveti

Če pečemo narastke v porcelanastih skledah, jih postavimo na pekač, da ne pokajo in jih tudi laže premikamo.

Iz tapetiranih stolov in zof iztepi na hodniku ali dvorišču prah, izbriši jih z vlažno krpo tudi spodaj pod prožnimi peresi, preglej vse natančno glede mrčesa ter jih končno skrtaj. Mastne lise odstraniš z terpentinovim cvetom, vse druge madeže pa s tekočino iz dveh delov špirta in enega dela deževnice.

Da ostanejo parketna tla iz trdega lesa svetla in lepa, jih je treba skrbno likati s krtačami in brisati z mehкими krpami. Kadar se je prah preveč zajejal v tla, jih odrgni z jeklenimi stružki; drgni pa moraš vedno v isti smeri, kakor leže deščice, da ne razpraskaš tal. Delo je jako zamudno, a se izplača. Če je v parketih kak masten madež, ga odstrani z bencinom ali s terpentinovim cvetom.

Ornilo spraviš iz parketnih in tudi iz mehkih tal z limonovim sokom, ki mu prideni soli ali pa z mokro ščavno soljo. Seveda treba potem parketna tla na onem mestu namazati z voščilom ter jih zlikati s krtačo, mehka tla pa pomiti z vročim lugom.

Zelo umazane parkete pomij s prav vročim lugom in izplakni s čisto vodo. Zgoditi pa se sme to le poredko in v skrajni potrebi, ker vsako pomivanje tal nekoliko potemni parkete. Pomita tla se morajo sušiti najmanj 24 ur, potem šele jih namaži in zlikaj. — Najboljše voščilo za parketna tla si pripravi sama takole: v staro pločevinasto ali lončeno posodo stresi 10 dek nestranskega belega voska; nanj nalij 1 liter bencina. To postavi na gorko, a ne na odprt štedilnik, da se popolnoma raztopi in mazilo je gotovo — Če likáš tla s krtačo, jih je treba potem še zbrisati z mehko krpo. — Zelo zaprašena tla zbrisi — preden jih pometeš, s cunjjo, ki jo nekoliko omoči s petrolejem. Tako pobereš ves prah in ga ne podiš v zrak.

Solata pospešuje čiščenje krvi in poživlja apetit. Zato jo uživajmo pozimi kakor tudi poleti. Ako je skrbno pripravljena, se je sploh ne moremo naveličati.

Poleg glavnate solate, endivije, motovilca, berivke, regrata in kreše uporabljamo za solato tudi drobno zrezan presni ohrovt, zelje in redkvo, ki jih dobro prebavljamo. Pa tudi iz kuhane pese, kolerabe, zelene, pastinaka, krompirja ali fižola pripravljamo odlično in priljubljeno solato. Lahko pa tudi mešamo razne navedene zelenjadi, jih pripravimo kot solato in jih okusno postavimo na mizo.

Ker uživamo solato zlasti surovo, je zelo važno, da jo dobro operemo. Navadno gospodinjje solate ne operejo pravilno. Zato pomanjmo sledeče:

Na solati in na vsaki zelenjavi se drže drobna jajčeca črvov in druga nesnaga, zlasti ako zelenjavo zalivamo z gnojico. Ta jajčeca se pri pranju ločijo od solate in plavajo vrh vode. Ako solato dvignemo iz vode, se jajčeca spet oprimejo solate. Zato moramo solato, potem, ko smo jo na tekoči vodi oprali, pustiti malo časa v vodi, da jajčeca in morebitna druga nesnaga priplava na površino vode, katero potem odlijemo z nesnago vred. Peremo otrebljeno solato, vendar jo zrežemo na drobnejše koščke šele potem, ko je oprana, da ji voda ne vzame rudninskih in zdravilnih snovi.

Solata mora biti skrbno pripravljena. Saj vemo, da si naše gospodinjje vedo pomagati. Z oljem znajo varčevati in so včasih celo brez njega.

V ta namen pripravljajo razne zabele ali omake, ki jih dajejo na solato. Naj navedemo naslednje primere:

1. Stepemo rumenjaka z žlico gorčice in vlijemo kisa.

2. Sok limone zmešamo z vodo in primešamo kislemu mleku, pinjenemu mleku ali smetani.

3. Žličko olja, žlico gorčice in kis zmešamo in uporabljamo za pripravo solate.

4. Solatno omako si lahko pripravimo tudi na zalogo po naslednjem receptu: sesekljaj 15 dkg oliv, 15 dkg paradiznikove mezge, 15 dkg gorčice, 1 amisa prašek, 1 žlico soli, 1 osminko olja, $\frac{1}{4}$ l kisa in 1 liter vode daj vse skupaj dve minuti prevreti in potem ohladi. Pred uporabo premešaj.

5. Dva rumenjaka vmešamo v 5 dkg gorčice, prilijemo k zmešanemu eno osminko olja, ločeno prekuhamo $\frac{1}{4}$ l vode in pol litra kisa ter to med mešanjem počasi prilivamo rumenjaka.

6. Pocen nadomestilo za olje pripravimo slednjč še takole: zvečer namočimo 12 dkg lanenega semena na 1 liter vode, drugi dan pridamo 2 žlici soli in 2 žlici kisa, kuhamo 20 minut, toplo predcedimo in pridamo eno osminko litra olja. Pred vsako uporabo mešanico dobro stresemo.

V splošnem veljajo za pripravljavanje solate naslednja pravila:

1. Bodi razkošen in vzemi mnogo solate!
2. Bodi previden pri uporabi kisa!
3. Bodi varčen, ko daješ olja!
4. Bodi skop in pridaš le malo soli!

da bi se Erni ne godilo slabo. Glej, te roke so dovolj močne, lahko bodo preživele oba. Samo reci, da dovoliš in vso stvar spravim v tek.«

»Veš, dragi prijatelj, vse ti naredim, samo tega ne. Ali si nič ne predstavljaš, kako bi ljudje o tebi sodili in kako bi zalušenka trpela?«

»Ne morem pomagati. Ljubezen ne pozna nobenih ovir. Še enkrat te prosim, odloči se!«

»Ne in ne in stokrat ne!« mu zakliče nadučitelj.

»Je to tvoja zadnja beseda?«

»Da, zadnja!«

»Lahko noč!«

»Lahko noč!«

Razšla sta se. Vsak je šel na nasprotno stran.

Bližal se je predpust. Tisto leto je bil zelo kratak. Ljudje pravijo, da se takrat pomožijo samo grda dekleta, ker ženini nimajo časa izbirati. Tudi Erna bi se bila morala tisto leto možiti. Rudi pa na svojo ženitev sploh ni mislil.

Zdej je pogosteje pomagal na neki drugi šoli. Tamkajšnji nadučitelj je pa imel navado, da je gosta najprej po novicah vprašal in tako prvi izvedel vsako novico.

»Kaj je novega?« vpraša pred pustom Rudija.

»Nič ne vem!«

»Letos boš pa šel na gostijo!«

»Jaz na gostijo? Na čigavo?«

»Kaj še ne veš? Učiteljica Erna se bo možila!«

Tega Rudi kar ni mogel verjeti. Različne misli so se mu podile po glavi: »Torej zato ni njen oče dovolil bega, ker je že imela drugega?! Pa mi ni nihče nič omenil o tem! Sama se je kazala nasproti meni kakor bi ljubila samo mene — pripravljala mi je na okno nageljčke — za hrbotom pa je ljubila drugega?! Jaz norec, sem verjel

v njeno ljubav! Zahvalim te, Gospod, da se mi še ni treba ženiti!«

Kar ustrašil se je. Skoraj je začel glasno misliti!

»Koga pa misli vzeti?« je naposled vprašal.

»Nekega uradnika v mestu. Saj se še ne poznata dolgo, kakor povsod, tako tudi tukaj letos hitijo, ker je kratak predpust.«

Rudi je umolknil in odšel v šolo. Nič se mu ni ljubilo poučevati.

Vso noč potem ni zatislil očesa. Čakal je, komaj je čakal, da pride terek, ko se popelje zopet v vas, kjer prebiva Erna. Tokrat pa ni mislil ne na nageljček, ne na Erno! Hotel se je tja pripeljati, jim povedati resnico v obraz in potem končati življenje za vaelej. Saj polovico njegovega življenja so že itak uničili drugi. Kaj mu je bilo še za ostalo! Bolje je, da se spravi s poti, kakor pa dela napotje drugim.

V terek opoldne, ko so vsi sedeli za mizo, je Rudi vstal, vzel čašo vina v roko in začel: »Zahvaljujem se vam vsem za veliko uslugo, ki ste mi jo storili, da ste me vzeli vsak teden opoldne v svojo sredo! Bog naj vam poplača ves trud stoterno! Obenem pa dovolite, da napijem nevesti, gospodični Erni. Zelo me žalosti, da sem šele po drugih izvedel resnico. Misli sem, da je Erna naklonjena samo meni, a za hrbotom je imela drugega. Želim vam, gospodična Erna, da boste v življenju bolj srečni, kakor jaz! Želim vam, da bi vas vaš mož ne tiral tako v obup, kakor ste vi mene. Torej še enkrat: Zivela!«

Izpil je v dušku kupico vina, vzel klobuk in odšel. Preden so se domači zavedli, je že drdral voz po cesti. Kmalu jim je izginil izpred oči. Naročil je vozniku, naj ga zapelje na bližnji kolo-

Njena mala nezvestoba

Kako naglo teče življenje, si je mislila. Leto dni zakona z Ivanom je preteklo kakor voda. Nikoli ni bila verjela, da si bosta postala tako hitro drug drugemu vsakdanja. Saj sta se vendar imela resnično rada, preden sta se vzela. In zdaj?

Ni le njena krivda, da je med njima tako. Tudi on je bil zadnji čas čemer in razdražen. To, da je res po golem naključju srečala pred nekaj dnevi Borisa, ki ga je poznala že iz davnih dekliških let, nič ne pomeni — tudi to ne, da je šla še potem nekajkrat z njim na izprehod.

Sicer pa je to niti malo ni veselilo. Toda če bo Ivan doma vedno le godrnjal, bo res dosti rajši hodila na izprehod z Borisom, ki je bolj zanimiv in zabaven. Čemu bi bila zaprta doma z Ivanom?

Zadnjič ji je Boris priznal, da je bil že davno brezupno vanjo zaljubljen. Takrat seveda ni vedel, kaj ga vabi in vleče k njej... Zdaj pa to ve... In ko bi bila neomožena, bi se takoj oženil z njo. Zalostno je, če je človek cele dneve sam. Ko bi imel takšno veselje in lepo ženko, kako bi se mu svet izjasnil! Ves dan bi jo nosil na rokah.

In prav za danes popoldne je imela izgovorjen sestanek z njim. Zato je rekla Ivanu, ko je kmalu po kosilu odhajala z doma, na videz čisto mirno:

»Grem k mami in bom tam tudi večerjala, torej ne čakaj name. Imam svoje kijuče, če hočeš kam iti.«

»Pa kdaj prideš — ali imaš hišni ključ?« ji je rekel čemerno.

»Preden zaklenejo, bom gotovo doma,« je odgovorila in odšla. Opazila je seveda, da mu to mrzi, toda ni se utegnila več zadrževati — saj pride itak prepozno k sestanku.

Vse je dobro premislila. Mame ne bo vse popoldne doma, če bi jo tam Ivan morda slučajno iskal. K večerji pa pojde res tja. Mami poreče, da se Ivanu ni dalo iti z njo. In preden zaklenejo hišna vrata, bo že spet doma.

Sicer pa Ivana pozna; vso nedeljo bo čepel doma, ima uradno delo za ponedeljek. Ta čas imajo v uradu dela čez glavo. Kolikokrat mora tudi med tednom delati čez čas. Zato je menda tako slabe volje.

Toda takoj je pozabila nanj, ko je zagledala Borisa. Prišel ji je vesel naproti in šla je z njim tako, kakor je hodila z možem, preden sta se vzela. Šla sta po ulicah, polnih ljudi. Bilo je tako lepo. Prvič je jasno občutila, da je zakon spona. Lepo bi ji bilo, ko bi se ne bala, da jo kdo spozna. Morda kdo izmed Ivanovih zancev. Povsod je toliko ljudi. Vsa se je tresla, da bi je kdo ne videl z Borisom.

Pregovorila je Borisa in šla sta v gostilno, kjer ni bilo skoraj nikogar. Tu je bila vsaj varna pred radovednimi pogledi. Odleglo ji je, toda nastala je druga težava. Boris je bil v gostilni brez priče čedalje bolj napadljiv. Čutila je, da tudi sama zmeraj bolj gori. Obilila jo je rdečica, vrtele se ji je po glavi. Ne, ne, branila se je.

Sklenila je, da se rajši vrne na promenado. Ko je stopila na ulico, je videla, da je bil zrak v gostilni zatohel in da veje zunaj hladna sapica. Nekoliko se je pomirila, a spet se ji je vrnil

strah, da bi utegnla srečati kaknega Ivanovega znanca.

Ko se je zdaj spomnila nanj, se ji je zasmilil. Ivan ji ni prav ničesar storil, in ona ga muči. Spokorno se je spomnila na njegovo ljubezen. Kako nežno jo je ljubil, ko sta se pred poroko izprehajala. Ljubil jo je kakor brhko cvetlico... Ljubil jo je kakor svoje najdražje bitje — ljubil jo je bolj ko samega sebe. Vsako najmanjšo željo ji je skušal izpolniti. Bil ji je preveč, preveč dober, ona pa dela zdaj to samo zato, ker je zadnji čas slabe volje. Tako ga plačuje! Sram jo je bilo, ker je tako malenkostna — sebična.

Moj Bog! Ivan je tudi samo človek in ne more biti zmerom vesel, zlasti če ga kaj teži. Ah, ubogi Ivan — moj najdražji Ivan... V svojem srcu je hipoma našla svojo staro ljubezen do njega.

Pogledala je na uro ter se opravičila Borisu,

Izbira živali za pleme

Zelo težavno je izbrati dobro mlečno kravo, ko mora še dobiti tele, ali pa za delo zelo sposobno kobilico.

Cesto se zgodi, da je žival, ki je bila v mladosti pripravna, postala pozneje majhna in skoraj zanič. Temu nasproti se dogaja, da se žival, v mladosti okorna in na visokih nogah, razvije pozneje v dobro zbočeno in koristno žival.

Pri izbiri mlade živali je treba zlasti obrniti pažnjo na dobro postavo in produktivnost staršev. To laže storimo z izbiro mlade živali kakor z izbiro odrasle. Stare živali imajo pogosto kake nedostatke, ki pa sploh ne pridejo v poštev. Tako na primer pri stari mlečni kravi vpognjeni hrbet ne predstavlja napake. Slabosti nog konja, ki je veliko delal, ne moremo imeti za napako. Stara krava da manj mleka ko mlada, toda če je ta krava svoj čas dajala zadostno količino mleka, je dobro dobiti od nje tele. Če žival iz kakega vzroka kak čas ni dosti produktivna, ne pomeni, da moramo žival odkloniti za pleme.

Pri izbiri živali za pleme moramo predvsem gledati na to, kaj je žival dajala ali kaj je sposobna dati v bodoče. Pri izbiri živali za pleme je treba gledati, da ima samec dobre moške znake in da bo mati imela dobre ženske znake. Samec je običajno bolj grob ko mati, bolj energičen in živahen. Biki imajo bolj razvito čelo, kratke in v spodnjem delu debele rogove. Zrebec je navadno nekoliko krajši od kobile; vrat njegov je debelejši. Ovnova glava ima bolj grbast nos kakor glava ovce. Krava, ki je po svojem sklopu podobna biki, ali zrebec, ki je podoben skopljenemu konju, bosta slaba producenta. Glavno pažnjo pri izbiri živali za pleme je treba obrniti na samca, ker preko njega laže in hitreje izvedemo izboljšanje živalskih lastnosti. Zrebec, bik, oven in prašič imajo več vpliva na potomstvo kakor samice. V istem času pripravi samec veliko več potomstva ko samica. Zato od samca več zahtevamo pri izbiri za pleme. Samce je tudi laže izbirati za ple-

me, ker večina njih se itak izloči iz plemenjenja in se skopi (kastriira).

Zato je za dobrega gospodarja najboljša in najcenejša, če izboljša svoje živali s samci, ki jih izbira v lastnem gospodarstvu ali ki jih dobi z vzornih gospodarstev. Kar se tiče še ne odraslih živali, moramo upoštevati, da je mlada žival vedno bolj visokonoga in dolga in tako široka in globoka ko odrasla. Mlade živali rastejo v začetku predvsem v višino, nato v dolžino in v zadnji dobi v širino in globino. Gospodar mora pogosto misliti o tem, kolikšnega pomena so ene in druge bolezni pri izbiri živali za pleme. Kak kostni narastek ali mehur v sklepih, ki je nastal od poškodbe, ne zniža vrednosti živali za pleme. Take napake konja, kakršne so mehur v sklepih, ašatkrak in štrapacirane noge, pa znižujejo vrednost konja za pleme. Te napake se v potomstvu v začetku ne vidijo, toda se lahko pozneje pojavijo kot bolezen. Žival, ki je bolehal za nalezljivimi boleznimi (smolika in bramor) in če te n'šo pustile slabih posledic, je popolnoma godna za pleme. Pri izbiri živali za pleme je treba še zlasti paziti na to, ali morda ne boleha na spolnih organih. Ako takšno žival pustimo za pleme, lahko z njo okužimo tudi ostale živali.

× **Vitamini v zelenjavnih listih.** Na podlagi raziskovanj, ki so jih učenjaki izvedli v zadnjem času, so ugotovili, da listi razne zelenjave, ki jih dozdaj po veliki večini mečemo med odpadke, vsebujejo za človekov organizem zelo koristne snovi, velike količine vitaminov. V stotih gramih cvetače so raziskovalci našli 12.500 mednarodnih enot vitamina A. Brstična zelenjava, špinaca, repa in korenček vsebujejo na vsakih sto gramov po 10.000 enot, salata in por po 8.000, paradiznik 1.600, svež fižol in grah pa po 500 enot. Treba je opozoriti na dejstvo, da človeško telo potrebuje vsak dan približno 5.000 takšnih enot vitamina A.

dvor. Tam si je kupil vozni listek 2. razreda do Pontebe in vstopil v vlak.

Sprevodnik mu je odkazal prazen kupé. Ker je bila vožnja dolga, se je Rudi vlekel na klop in začel premišljevat. Vse njegovo življenje mu je stopilo zdaj pred oči. Iz vsega pa je spoznal, da ga je svet vedno varal. Kdo je imel kaj usmiljenja z njim? Nihče! Še celo Erna, o kateri je mislil, da je najboljši plemenito bitje na svetu, se je norčevala iz njega. Čisto gotovo, da je povedala svojemu ženinu povest o »zaljubljenem« tovarišu-zaročencu in ta jo bo raztrobil dalje. Kamor bi prišel, povsod se mu bodo smejali in ga imenovali »zaljubljeni ženinec«. Tega ne bi mogel prenesti. Rajši si konča življenje! Toda ljudje ne smejo vedeti, da je šel sam v smrt. Erna bi se potem še bolj smejala. Češ, tako je bil zaljubljen v mene, da se je zaradi mene usmrtil! Tja v Pontebo hoče iti! Ko je bil pred več leti tamkaj, mu je ondota okolica zelo ugajala. Na desno in levo se vzdigujejo gore, sredi med njimi pa teče potok Pontebana. Nad potokom, visoko gori, se vije ozka pot v gore. Tje gor, po tisti poti bo šel. Naredil bo, kakor da bi mu je spodrsnilo, padel bo v prepad — in dalje v Pontebano. Smrt bo gotova! Če se ne ubije na skalah, na katere bo priletel, pa utone — že nezavesten v globokem potoku. Kdo si bo potem mislil, da je storil samomor!? Nihče! Posebno, če mu ravno vpričo ljudi »izpodrsnet«.

Bil je lep dan, ko je korakal Rudi po precej strmim pobočju nad Pontebano. Sonce je izzbilo mnogo ljubiteljev narave v gore. Saj je bilo tukaj res krasno! Ali kaj je bila Rudiju zdaj krasota mar! Mislil je samo na svojo nesrečo. Malo ga je streslo, ko se je spomnil, da bo v kratkem času kot mrtvec plaval v potoku. Pa hitro se je otrsela teh misli. Opogumil se je in stopal dalje. Ko se

mu je zdelo dovolj visoko, je hotel storiti svoj sklep. Ravno so se za ogrom prikazali turisti. Rudi se je malo obrnil, naredil, kakor bi mu spodrsnilo — in že se je kotatil po skalah in padel v globoki potok. Komaj so bili turisti zagledali na poti mladega izletnika, že jim iz izgubljenih oči. Kakor bi trenil, tako hitro se je zvrnil v globino. Sodili so, da je tukaj vsaka pomoč brezuspešna. Toda prišedši v dolino so slišali, da so tamkajšnji prebivalci oteli iz objema valov močno potolčenega, nezavestnega ponesrečenca.

Listine, ki jih je imel s seboj so pričale, da je njih imetelj Rudi Dobnik z Dolenjskega. Medtem, ko so ga negovali in vračali v življenje, so obenem pisмено obvestili njegove svoje o nesreči. Prva, ki je prihitela k Rudiju, ga objokovala, negovala in ga posledično ljubeče spravila domov, je bila njegova zaročenka Francka. Pet let ga je čakala, pa je rada potrpele še tiste tedne velikega posta, v katerih je Rudi okrevl. Na veliki ponedeljek sta pa stopila pred oltar. Rudi je dal slovo učiteljski službi in zdaj zadovoljen kmetuje na lepem domu svoje ljubeznive ženke.

Boris Jurjev:

Beg z doma

(Spomin na dijaška leta)

Vesel sem zapustil kraj svojega nesrečnega rojstva. Vedno gostejša je postajala tema. Hvala Bogu! Obrnil sem tem pikolovcem profesorskim hrbet. Ali bo doma jok in vik, ko bodo videli, da se ne bom več vrnil. A, vrata gimnazije! Ti sivi, umazan les, ne boš več gledal svoj žrtve, — mene! Zdaj je moj gospodar le nebo nad menoj in zelena dolina, po kateri hodim.

»He, gospod razrednik! Radoveden sem, kdaj mi boš spet očitaval: ves mesec ste prešpricali! Nikoli več. Rajši grem za hlapca, kakor še enkrat v šolo!«

To so bile moje misli, ko sem kot drugošolec zapuščal kraje svojega neznankega trpljenja ter sem bil namenjen novim doživljanjem naproti.

Ko je končala šola, sem prijel aktovko s knjigami in jo prodal prvemu starinarju za bore trinajst novčičev. Kaj pa hočem knjige učenosti nositi še seboj! Od očeta sem si izposodil nekaj stotakov, seveda tako, da oče o tem posojilu ni nič vedel. Zelo mirne duše in veselega srca sem toraj koračil po mraku proti hribom. V mislih sem se že videl kot Robinsona Cruzoa: s starim samokresom, ki sem ga kupil od sošolca Janeza za pet novcev, bom streljal razne divje in strašne živali s lesketajočimi očmi. Vtaknil sem roke v žep. Zažvižgal sem neko na moč bedno popevko, ki sem se je bil naučil od višješolcev. Primerjal sem se s kraljem: Nihče nima pravice, da bi mi dal ukor, nihče nima pravice, da bi me zlasal, kakor me je včasih oče ob slabem uspehu v šoli.

V daljavi sem opazil prve svetle pikice. Tam je vas. Pospešil sem korake v medlo noč. Še dokaj hitro sem premagal vse klanice in obstal pred kočjo bogatega in premožnega kmeta. Srce se mi je ponosno širilo ob misli, da bom zdaj jedel težki prisluzek svojih žuljev. Šele na stara leta pridem spet pred očeta in mu prinesem nekaj denarja: »Na, oče, tole za sivo starost!« In mi bo hvaležen.

Potrkal sem na vrata. Nekaj udarcev s pestjo in hlapec mi je prišel odpirat. Grobo me je nahlutil, kaj ga motim pri večerji. Le kaj si hlapec domišlja! Naravnost neumno! Pa me še vpraša, kaj hočem! O, kmečko teslo! Jezen sem dedca

(Po F. Boutepu)

Bliskovito se danes razširjajo novice

Morsejeva abeceda je danes najbolj razširjeno sredstvo za prenos novic bodisi brezžično ali s pomočjo žice. Pika, črta, pika: na tem preprostem zaporedju temelji že celo stoletje brzjavno pošiljanje novic iz kraja v kraj. Zares, že sto let je minilo, odkar se je Morse, ki je bil doma iz Severne Amerike, predstavil svetu s to duhovito iznajdbo. Danes lahko s pomočjo Herzovih valov dosežemo, da naše besede v dobri sekundi sedemkrat pridejo okoli zemlje. Pred sto leti smo bili še zelo daleč od tako naglega prenašanja novic. V teku zadnjih sto let pa se je prav tehnika prenašanja novic čudovito izpopolnila, saj smo dosegli tako hitrost, o kakršni se našim prednikom nitj sanjalo ni.

Pa poglejmo, kako so se ljudje nekdaj obveščali. Če je rimski cesar hotel dati svojim kohortam v Španiji, Galiji, Mali Aziji ali v Germaniji kako važno naročilo, se je moral poslužiti štafete. V krajih, kjer so bile dobre ceste, so štafetni tekači v enem dnevu prenesli kako vest v 120 milj oddaljeni kraj, kar je približno 180 km. Sam Julij Cezar je prišel od Rima do Rodana — pot, ki je dolga okrog 1200 km — v 8 dneh.

Pozneje so Rimljani uporabljali v te namene tudi konje, ki so morali biti dobri tekači. Država je za tako prenašanje novic morala plačevati lepe denarje. Samo upravitelj rimske pošte je dobival letno 120 tisoč sesteric, vsota, ki bi zadostovala za zgraditev milje dolge ceste.

Kar zadeva prenašanja novic, so bili divjaki iz afriških pragozdov dosti pred starimi Rimljani. Oni so se namreč posluževali in se še tudi sedaj poslužujejo zvočnih signalov in to s pomočjo posebnih bobnov. Njihovi bobni so narejeni iz votlih štorov, ki so dolgi kakih sto- devetdeset centimetrov in imajo eno ali dve podolžni špranji. Zvok teh bobnov se sliši celo 90 km daleč. Zaporedje na ta način oddanih glasov tvori neko vrsto »morsejeve« abecede, ki ni sestavljena iz črk, ampak iz besed.

2000 km na uro!

Da se ustvarimo približno sliko hitrosti, ki so jo afriška plemena dosegla s tem načinom prenašanja novic, zadostuje tale primer: moštvo vojakov-belcev se je izkrcalo na zahodni obali Afrike. Dve uri nato je prišla vest o izkrcanju že k plemenom na vzhodni afriški obali. V dveh urah je torej novica prišla čez vso Afriko, kar je več ko 4000 km. Dva tisoč kilometrov na uro! Za sistem, ki so ga poznali divjaki, to ni slabo. Ni torej pretirano, če trdimo, da so bili divjaki v nekem smislu izumitelji morsejeve abecede.

Zelo hiter je bil tudi optični način prenašanja poročil, ki so ga poznali že Grki. Vsaka lega luči je značila kako črko iz abecede. To je bil sistem, kakršnega so uporabljali tudi mornarji.

Perzijski kralj Kserks je za iste namene uporabljal suznje. Te je v enakih razdaljah drug od drugega postavil ob cestah. Če je hotel poslati komu kako naročilo, ga je povedal prvemu od teh suznjev, ta ga je sporočil svojemu sosedu in to je šlo tako dolgo, dokler ni prišlo na-

ročilo oziroma poročilo v kraj, kamor je bilo namenjeno. Tako prenašanje je bilo tridesetkrat hitrejšo, kakor če bi jih prenašali najbližji; sli.

Poseben način prenašanja novic je uvedel Demokrit, in sicer s pomočjo posebnih palic.

V Nemčiji in v glavnem v vseh severnih deželah optične signalizacije na splošno niso bile v rabi, in to najbrž zaradi slabe vidljivosti, ki jo je treba pripisovati vremenu. V začetku preteklega stoletja so začeli delati posebne optične naprave. Te so uporabljali izključno le za voj-

Nove nemške podmornice - cisterne

Noč in dan poteka delo po nemških ladjedelnicah, ki kar tekmujejo med seboj, kako bi podmornicam, ki se tako zmagovito vojskujejo, dali še večje možnosti za doseg njihovih ciljev. V vedno večjem številu so se letos začele pojavljati na Atlantiku prostorne petrolejske podmornice. Nemško vojna mornarica je s svojimi podmornicami-cisternami postavilo toliko plavajočih pomorskih oskrbovališč, kakor si jih ne more zgraditi nobena druga država na svetu.

Nove nemške podmornice-cisterne, v celoti rešujejo najpomembnejše naloge glede oskrbovanja drugih ladij z vsemi mogočimi potrebščinami. Tako na primer oskrbujejo bojne podmornice z novimi torpedi, če so prejšnja pri napadih na sovražne ladje že porabile. Vozijo pa jim potem tudi druge potrebščine, predvsem hrano za podmorniške posadke ter bencin, če ga je takšna bojna podmornica že toliko porabila, da ne bi mogla več pripluti nazaj domov. Taka podmornica-cisterna hiti od podmornice do podmornice kakor kak »plavajoči hotel«, ki išče svoje goste, da bi jim postregel.

Podmornice-cisterne, pravijo, so zelo duhovito zgrajene in so pri njih graditvi računali z vsemi mogočimi nevarnostmi. Tudi tedaj, kadar je morje hudo nemirno, podmornice-cisterne lahko naglo vzdržujejo zvezo z bojnimi podmornicami. S seboj lahko vozijo velike množine bencina, in ga včasih po cele ure pretakajo sredi oceana na bojne podmornice. Če se pri tem zalaganju z dragocenim gorivom prikaže na obzorju kakšen sovražnikov rušilec ali letalo, se obe podmornici naglo spustita v globino in nadaljujeta s pretakanjem bencina, dokler to delo ni povsem opravljeno in gre potem podmornica-cisterna iskat svojega »naslednjega gosta«. Posadki na sovražnikovi ladji ali letalu se niti ne sanja dne, da je v bližini, komaj nekaj metrov pod morsko površino mogočno oporišče za nemške ladje.

Takšne nove podmornice-cisterne lahko omogočijo tudi popraviljanje poškodovanih bojnih podmornic kar daleč zunaj na odprtem morju. Z njimi potujejo tudi zdravniki, ki zunaj na morju pregledujejo bolnike in ranjence z bojnih podmornic. Če je njihovo zdravstveno stanje težko, jih naglo odpeljejo domov v bolnišnico.

Bojne podmornice potemtakem niso prav nič navezane na kakršno koli oskrbovališče ob morsk

sko in mornarico. Za zasebnike je bilo pošiljanje brzjavk s pomočjo teh naprav zelo drago.

Dolžina sedanjih brzjavnih kablov — 14-kratni obseg zemlje

Odločen korak v tehniki pošiljanja novic je bil narejen z iznajdbo električnega brzjavljavanja in morsejeve abecede in tega je zdaj sto let. Uporaba Herzovih valov in radiotelegrafije je prinesla zadnji in temeljni napredek, ne da bi odstranila ali spodrinila žično brzjavljavanje. Danes je mreža vseh brzjavnih kablov na svetu dosegla dolžino 650 tisoč kilometrov, kar je štirinajstkratni obseg zemlje.

obali ter lahko po več tednov ostanejo zunaj na bojnem področju, oddaljenem milje in milje od domovine, dokler tudi slednja med njimi ne doseže svojega cilja.

Z iznajdbo podmornic-cistern je vojskovanje s podmornicami na odprtem morju dobilo še dokaj večjo veljavo, kakor jo je imelo doslej, saj bojne podmornice lahko neprimerno dlje zdrže v oddaljenih vodah, kakor pa bi, če bi bile navezane samo na oskrbovališča ob domači obali.

Domače zdravilne rastline

Kako jih nabiramo in sušimo

II. OPIS VAŽNEJSIH ZDRAVILNIH RASTLIN

2. Brdnja

ali kokovljenik raste po visokem svetu, najraje po košenčah, pa tudi po svetlih gozdih. Narodu je že od nekdaj znana zdravilna rastlina; v raznih namakah jo rabijo za obkladke le izpiranje ran. Po raznih krajih jo različno imenujejo, n. pr. moravka, zlatenica, solnčna roža, sv. Antona roža, črvivec, hribovski koren, pa tudi njen lekarniški naziv »arnika« je splošno znan.

Brdnja zraste do 60 cm visoko. Koreniko ima valjasto, do 10 cm dolgo in 3—5 mm debelo. Pritalni listi so jajčasti in celorobi, navadno peteržilnati in stoje zvezdasto v krogu. Steblo je pokončno, kratko kocičasto, enojno ali pa ima 2 do 4 stranske odrastke. Steblo nosi eno dvojico ali dve nasprotni, sulčastih listov. Cveti so pomarančasto rumeni in stisnjeni v skupni košek. Obkrajni so jezičasti in jih je okoli 20, notranji pa so cevasti in jih je do 50 ali še več.

Od brdnje nabiramo cvete, liste in korenike. Cvete in liste (pritalne) beremo obenem ob jasnih dneh, in sicer potem, ko je rosa popolnoma izginila. Razjedenih listov ne nabiraj, da ne zanesesh še med zdravo cvetje mrčesa, ki lahko uniči vso zalogo. Brdnjo smemo sušiti na soncu ali na peč. Priporočljivo je, posušeno cvetje v ponvi nad ognjem za hip segreti, da pomorimo morebitne zajedavce. Kot cvetje nabiramo cele koške, ki jim pečelj na čisto odstrižemo.

Korenike kopljemo jesen in jih posušimo navadno na pečeh.

vprašal: »Ali veste, kaj pomeni latinska beseda asinus?« Hlapec je zijal vame. »Seveda!« sem rekel. »Vi se še nikoli niste učili latinščine! Oprostite! Vprašajte gospodarja, če me vzame v službo!«

Hlapec je odšel. Čez dobre četrte ure me je s svojo prisotnostjo počastil sam kmet. Pogledal me je od pete pa do glave. Moral sem mu nehote reči: »Kaj mislite, da sem krava, ka-li? Zakaj me pa tako gledate?«

Možaku je bil moj govor očitno všeč. v gimnazijski domišljavosti sem si domišljjal, da me ima kar za filozofa! Pa mi je rekel, da bom za pastirja kar dober. »Mali, pa znaš tudi kaj računati!« Ponosno sem priznal: »Da, tudi ulomke deliti z mešanimi števili!« On me očitno ni razumel. »Kaj more vedeti tak človek, kakršen je trdi kmet, kaj je ulomek. Jaz sem učencjak. Moja pamet presega vse tukajšnje krajane. Kmet me je vprašal, kako mi je ime. Napihnjeno sem mu zabrusil: »Sapiens!« Res, ime je imenitno delovalo. Čudno zvito zveni! Kako tudi ne, saj veste, da pomeni sapiens — modrijana.

Možak me je povabil v hišo. Povedal sem nos, ko sem videl, da je tu ena sama velika miza in na njej ena sama skleda, iz katere zajemajo lepo po vrsti. Neskončno rad bi bil doma! Ob tem času je pri nas doma igral radio. Danes prav gotovo igrajo žalostinke. Mojih pet cvekov v dljaški knjžici je izdajalski brat gotovo odkril. E, nič, maščevanje je maščevanje. Zdjaj bom pa le sam svoj gospod. Naj mi reče kdo: »Prevedli mi stavek osemindvajsetega paragrafa! Številka pet! Le hitro! Nimamo časa!« To bi bilo omalovaževanje moje prostosti in moje službe. Zdjaj bom lepo pri kravah sedel, igral piščalko, krompir kradel! Ali je lepo življenje na kmetih! Ko postanem večji,

bom oral, vlačil brano. Naj se gre pri tem delu latinska slovnica solit! Kaj bi pa delali gospodje profesorji, ako bi ne bilo človeka, ki bi jim dajal hrano? Sami bi šli na polje in pustili latinščino pri miru!

Pojedli smo. Pa kako znajo ti hribovci skuhati! Fižol je bil odličan!

Spravil sem se spat na seno. Prijetno mehko je bilo tu. Kaj postelja! Seno! Opojno diši. O, kako si srečen kmet! Res — kmet je kralj.

Zjutraj na vse zgodaj me je potegnil izpod krme strovi hlapec. »Pastir, da veš, pri nas je treba vstajati zgodaj!« Ta objestni človek si je domišljjal, da me lahko tika. Še učeni profesor v šoli me je vikal, pa mi bo takle hlevar pravil »ti«. Ogorčeno sem mu odgovoril: »Hvala za pouk, vem sam, razbojnik!« Vse dekline so se zasmejale.

Gnal sem krave na pašo. O lažnivi pisatelj! Ti pravijo, da polega pastir v senci, igra na kako piščal, krave pa se pasejo same. Norci! Muhe in obadi kratijo vse veselje. Krave tekajo okoli, zavijejo v deteljo, treba jih je odganjati. Pa volli, ti so šele nesramni! Moje palice se ne boje nič. Kratkotomalo ne pogleda me vol, iztegne glavo, kakor da bi mi zagrozil: »Čakaj, petelinček, da te nekoliko ponesem na glavi! Kaj pa krave tako podiš!« Strah me je postalo in popustil sem. Živali so bile svobodne. Takrat sem videl, da se približuje kmet, moj gospodar. Urno sem živali spravil skupaj. Toda najbolj nesramni vol me je strašansko preteče pogledal. Skočil sem nekoliko nazaj. Tedaj je hotela usoda drugače. Prevrnil sem skodelico, v kateri sem imel fižol. Tako sem bil lačen ves dan! Kmečka služba mi je jela presedati. V šoli se nagulim na pamet nekaj glagolov in nekaj računskih pravil, pa je v redu. Tu pa zavračati krave, pa še nič jesti! Groza!

Spravil sem živali v hlev. Zadovoljno zvižgaje sem se hotel tiho in užaljeno spraviti na seno. Ker so mi že krave pokvarile obed, naj pa večerje pojedo drugi. Toda nisem še zatisnil očel, ko me je nekdo potegnil s sena. To je bil najbrž hlapec. Jezem sem mu rekel: »Pusti me, sitnež, na miru. Kaj me boš spet zafrkaval, tele zabilo!« Toda po tistem delu telesa, ki mu je dal Bog največ mesa, sem začutil nekaj trdega. Ogorčen, da me pretepa hlapec, sem ravnal: »Teleban, poprovec, kmeta župa, krompirjev nos! Miruj!«

Toda teleban me je potegnil ven. »No, moj sin, bedak! Sam praviš, da je kmet teleban, kakor si hlapecu, oziroma meni priznal. Pa ni tako fant! Le malo veš, sinko, o življenju. Tebi trdo delo ne diši! Nazaj v šolo!«

Tako se je končala moja prva mladostna pustolovščina, ki jo je zaključila trda očetova roka. Tiste stotake sem mu vrnil. Torbico s knjigami mi je pa starinar tudi vrnil proti odškodnini petdesetih novcev.

M. K.:

V mesečini

Stara zgodba o vasovanju

Čez ravan je dirjal kolesar. Le včasih je švignil mimo samotnega tihotapca. Ni se zmenil zanj, in tudi možu je bilo to pogodu. Čemu naj bi ustavljal tihotapca? Tam dalje se je sklonila temna senca, nekdo je bežal proti logu.

»Kaj po imajo danes?« se je čudil kolesar. »Zginjajo v mraku, pa se spet nepričakovano prikažejo. Jih kdo zasleduje?« — Potem pa je na nje pozabil.

S kolovoza je krenil na cesto. In kmalu je bil

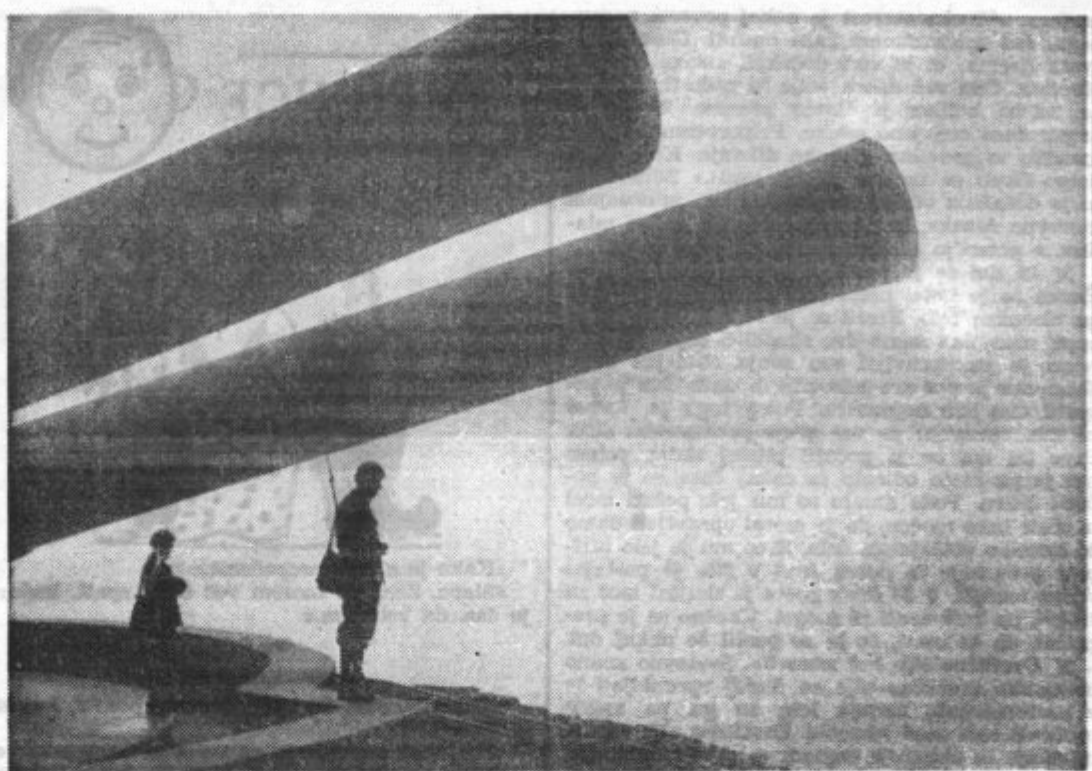

PO SVETU

× Lastavičja gnezda kot poslastica. Poznavalci Kitajske trde, da znajo Kitajci pripravljati fajčne jedi na 270 načinov. Med nenavadnimi kitajskimi poslasticami so tudi lastavičja gnezda. Toda ne smete misliti, da Kitajci jedo lastavičja gnezda iz blata in raznih odpadov, kakršna lastavice pletajo pri nas. To so gnezda posebne vrste lastavic, ki gnezdiijo na otočju Indijskega morja, v severnem Madagaskarju, na Malajskem polotoku in še na nekaterih drugih otokih Vzhodnega morja. Te lastavice niso tako domače kakor naše. Gnezda si pletajo na težko pristopnem skalovju. Gradivo za gnezdo so slin, ki jih ptice izločajo dolge dni, da se jim končno posreči splesti malo gnezdo. Ljudje nestrpnost čakajo na ta gnezda, da se jih polaste. Toda gnezda se zde poslastica tudi mišim in netopirjem. Pogosto pride med lastavicami in netopirji do srditih bojev. Če se gnezdo polaste netopirji, izgubi lovišče za lovce na gnezda mnogo svoje vrednosti. Večja, dobro izdelana lastavičja gnezda so zelo draga. Nabiralci jih odtrgavajo posebno previdno s skal, da jih prineso dobro ohranjena na trg. Lastavičja gnezda vlagajo v poslano vodo. Jed iz lastavičjega gnezda je draga. To poslastico si lahko privoščijo le redki posamezniki, kajti obed za šest oseb velja 4000 lir.

× Črno suženjstvo v Evropi. Od leta 1415., ko je bila osvojenjena Ceuta na afriški obali, do leta 1498, ko je Vasco da Gama odkril pot okrog Afrike v Indijo, so se ustavljali Portugalci na raznih krajih afriške obale in si pridobivali tam ogromno bogastvo. Poleg zlata, slonovine, dragih kamnov, neznanih plodov in dišav, so prevažali Portugalci iz Afrike tudi zamorce. Leta 1441. so začeli voziti črne sužnje na Portugalsko. Za konja se je dobilo sedem zamorcev in kmalu je nekdo, ki je potoval po Portugalskem, izjavil da se mu je zdelo, da je v centralni Afriki — toliko je bilo tam zamorcev zaposlenih v kmetijstvu namesto domačih kmetov. Suženjstvo je pa prvotno tudi v Španiji, kjer se je razvila celo velika zunanja trgovina s sužnji. Prodajali so večinoma vojne ujetnike in na morju ujetje Mavre. Sreča Evrope je bila, da je črno suženjstvo že v 16. stoletju izginilo.

× Ali je življenje na luni mogoče? Se vedno se slišijo teorije o možnosti organskega življenja na luni. Proti temu pa govori že temperatura na površini našega najbližjega sosedu v vesirju. Zvezdoslovec Pettit in Nicolson sta več let proučevala možnost življenja na luni in njima se moramo zahvaliti za sliko o toplotni razdelitvi na lunini površini, iz katere se nam pokaže največja nesprotja. Najvišja temperatura je na tistem kraju lune, kjer padajo sončni žarki na njo (vsaj v teoriji) navpično. Ze sedem dni je sijalo sonce na to točko in temperatura je bila praktično tako visoka kakor če bi sonce

Topovi velikega kalibra so postavljeni v zaščito italijanske obale v Sredozemlju

stalno sijalo na to točko. Znašala je 101°. Čim poševneje pa padajo sončni žarki na lunino površino, tem bolj pada temperatura in na senčni strani lune doseže zelo nizko stopnjo. Temperatura na lunini površini lahko izmeri ob luninem mrku, ko senca naše zemlje zakrije del lune odnosno prestreže sončne žarke tako, da ne morejo doseči lune. Temperatura na lunini površini je znašala na dotični točki pred začetkom mrka m 39°. Od trenutka, ko začne senca naše zemlje zakrivati luno, pada temperatura skoraj točno v razmerju s pojemajočimi sončnimi žarki in doseže pred začetkom popolnega mrka -73°. Med dve ure trajajočim popolnim mrkom pada temperatura na lunj še za 24°. Po popolnem mrku se pa dvigne prav tako hitro in doseže prvotno višino, kmalu potem, ko sončni žarki zopet obsevajo luno. Ta merjenja potrjujejo domnevo o geološkem ustroju lunine površine. Če bi bila lunina površina iz kompaktne skalovja, bi temperatura na lunini površini ne mogla v tako kratkem času tako občutno pasti. Tako občuten padec temperature bi preprečile toplotne množine nižjih plasti. Samo rahlo nakupičen votlič (Bimstein) ali vulkanski pepel lahko učinkuje tako izolirajoče proti prenosu toplote iz spodnjih plasti. Samo vodi in ozračju se moramo zahvaliti, da ne vladajo tudi na naši zemlji take razmere, kakor na luni, kjer je vsako življenje izključeno.

× Razbijanje atomov in zdravljenje raka. Ze pred vojno so sestavili aparat za razbijanje atomov. Izuma se pa ne bodo posluževali za spreminjanje elementov ter umetno izdelovanja dragih snovi; ne nameravajo posnemati srednjeveških alkimistov ter ne bodo izdelovali zlata. Aparat bo služil predvsem zdravniški vedi. Izžareval bo žarke s takšno silo kakor 5 kg radija. Kaj to pomeni, boste razumeli, če veste, da toliko radija ni na vsem svetu. Upravičeno je upanje, da bo novi aparat po sedanji vojni mnogo pripomogel napredku zdravniške vede.

× Kako učakamo visoko starost. V Saint Louisu je umrla zdravnica Marie Degullere Davenportova, rojena 10. septembra 1829. Omožila se je kot 15-letno dekle z ruskim knezom, ki je pa zgodaj umrl, tako da je postala ena najmlajših vdov na svetu. Njen mož se je namreč zapletel v dvoboj z najboljšim strelcem takratne dobe, in je bil ubit. To se je zgodilo pet mesecev po poroki. Njen drugi mož je bil francoski grof Degullere, ki ji je zapustil 11 otrok. Ko je drugič ovdovela, ji je bilo šele 28 let. Preselila se je v Heidelberg, kjer je dovršila študije na medicinski fakulteti. Ko je bila stara 68 let, se je zaljubila v 32-letnega Američana Williama Davenporta. Omožila se je z njim in odpotovala sta v Ameriko, kjer se je pečala s telovadbo in zdravništvom. Ko je bila stara 100 let, je dejala novi-

v vasi ter se je zasopel ustavil pred snažno hišo. Potrkal je na znana mu vrata.

Ko je za trenutek postal pred vrati mlade učiteljice, mu je srce glasno bilo, in nenadno se je vznevoljil zaradi velikega šopka, ki ga je stiskal v roki.

Toda Tilka je bila prizanesljiva; premagala je nasmeh ob pogledu na tolikšno metlo. Branko pa je bil v zadregi:

»Zdaj proti koncu zime ni drugih rož, ko to dolgo zelenje. Če bi v mestu obhajala tvoj god, bi bilo ličnih šopkov na izbiri. Zato se pač moraš zadovoljiti s tem, kar je!«

»Čeprav mi gre na smeh, sem ga vesela. — Toda kaj stojiš v veži! Stopi notri! Voda za čaj že vre.«

Branko je stopil v kmečko sobico; bila je snažna, prikupna, posebno še zaradi Tilke. Znova ji je voščil, toda tokrat ji ni stisnil le roke. — Po takih poljubih te žeja, da bi zvrnil vase več skodelic čaja zapored.

Potem sta sedla na klopi in se naslonila s hrbtom na zeleno kmečko peč. Brankova roka je ležala na oblih dekliških ramenih. In toliko sta si imela povedati...

Nenadno se pod oknom nekdo zasmije. Toda ne človeški, prav pošasten je ta smeh. Tilka se v strahu oklene Branka.

»Pazi se, ko se boš vračal domov!«

Ljubeče ga pogleda in glas ji drhti:

»Ne veš, kako se bojim, če se pelješ skozi noč. In vedno gledam na uro... Zdaj si pri akaciji, potem zaviješ pri jagned'h na bližnjico med polji; tam je najbolj samotno. Šele ko si mimo pokopanišča, se oddahnem in vem, da si se srečno vrnil.«

Branku je toplo, ko bere v njenih očeh vso skrb in ljubezen.

Ni se zlahka poslovil.

»Pazi se! Hitro se pelji! Če pa koga srečaš, se daleč izogni!«

»Ne bodi v skrbeh, saj sem previden! Doslej me ni še nihče ustavljal!«

»Danes sem imela hude slutnje. Nocoj boš previden, Branko!«

»Tilka, ne boj se! Lahko noč!«

Ključ je zaškrta. Branko je stopil v rosno travo, ki se je blestela v čudoviti svetlobi. Beli zidovi hiše so se zdaj rumeno odražali od temnomodrega neba. Med tem, ko je bil pri dekletu, je vzšla luna; in zdaj je lila svojo rumenkasto svetlobo na hišo in trato pred njo.

Vasovalec je odrinil težko lesno, zapeljal je kolo mimo nje, ga naslonil ob leseni steber in pristonil dolga vrata. Potem je prijel kolo, naravnal stopalo in hotel sest. Še prej pa nehote pogleda po poti navzdol... V senči, kakih dvajset metrov od tod, opazi nekaj nenavadnega: na vsaki strani poti miruje moška postava.

V Branku se podeseteri opreznost. Veseli se, da je še pravočasno opazil oba sovražnika. Kako lahko bi se — nič hudega sluteč — zapeljal med njiju! In kaj bi bilo potem!...

»Izogniti se ne morem! Ključati Tilko bi bilo strahopetno, sramotno. Zatorej v boj! Pa kako brez orožja?«

Spomni se na sesalko; sname jo s kolesa in stisne desnico. Z levice drži vodilo kolesa in previdno zapelje med čakajoča. V roki se mu sveti težka sesalka kakor dolg starinski samokres. Mogoče moža tudi misli, da je kaj takega. Ali pa ju moti mesečina? A naj si mislita karkoli, ne ganeta se ne, in Branko srečno zapelje mimo.

Tedaj nekdo tiho zažvižga in kakih deset postav se s šumom zažene izza kozočca proti živl-

meji tik ceste, hotoč kolesarju zapreti pot. Toda on je že spoznal njihovo nakano. Silovito obteži stopala. Kolo švigne. In niso ga prehiteli. Za las je manjkalo, pa bi bilo po njem...

Le zakaj? — Odgovora ni našel.

Naslednji dan ga je vsa preplašena pričakovala Tilka. Ko ga ugleda zdravega, se trudno nasmehne:

»Zaenkrat si ušel, a drugič ne boš!«

In v sobici mu je plašno dejala:

»Pri oknu sem gledala, ko si odhajal. Slišala sem lomastenje nog. Vedela sem, da tečejo za teboj. Bila me je groza. Šele takrat sem se oddahnila, ko sem začela pripravljati zlovoljnih, vračajočih se mož: »Zakaj ga nisi!« — »S kolom bi ga po glavi!« Potem pa me je pretreslo. Globok glas je zagodel: »Prekleto! deset litrov nam je šlo k vragu!« — Tedaj sem spoznala, da so bili najeti, plačani!«

Prevečano ga je pogledala:

»Nekdo je, ki me še ni pozabil!«

»Razumem te! Saj si mi bila pokazala njegovo pismo, na katero mu nisi odgovorila. In zdaj je hotel on odgovoriti meni. Pa mu je izpodletelo!«

ZEMELJSKA OS

Učitelj: »Povej mi, kaj je zemeljska os.«

Učenec: »Namišljena črta, ki veže oba tečaja.«

Učitelj: »Dobro. Ali bi lahko na to črto obesil klobuk?«

Učenec: »Seveda!«

Učitelj: »Kakšnega pa?«

Učenec: »Namišljenega.«

narjem: »Visoka starost je nekaj povsem naravnega. Jaz sploh nimam časa umreti. Glavna naveta ljudem, ki bi radi dočakali visoko starost, sta dva: Cim več dobre volje in radosti, špinače pa toliko, kolikor je človek prenese. Za pijačo priporočam sesirjeno mleko. Priporočam tudi telovadbo in pravilno globoko dihanje. Kdor hoče dolgo živeti se ne sme nikoli jeziti.« Zdravnica, ki je dočakala visoko starost 114 let, je obsojala moderne ženske, ker hočejo ohraniti večno mladost s pomočjo sebične lenobe in lepoticenja.

× 14 dni se je postil. Profesor Noal iz New Yorka se je hotel prepričati kako učinkuje post na človeško telo. Postil se je 14 dni, tako da je popil vsak dan samo dve skodelici čaja. Navzlic temu je pa opravljal vsa svoja običajna dela. Vsak dan je pol ure telovadil in vsak dan je posvetil eno uro nogometu. Poleg tega je, kakor rečeno, opravljal še vse svoje profesorsko delo. Prve tri dni se je počutil precej slabo, potem mu je pa malo odleglo in nekaj časa se je počutil dobro. Toda kmalu so mu jele pešati moči in sicer tako močno, da je moral opravljati samo še četrtino običajnega dela. Srce mu je jelo utripati počasneje in dotok krvi v žile je postajal vedno manjši. V 14 dneh posta je shujšal mož za 10 kil, pa tudi spati ni mogel. Končno se je prepričal, da bi umrl, če bi se postil še nekaj dni.

× Cvetlično olje kot zdravilo. Svetovno znano bolgarsko cvetlično olje so doslej uporabljali le v parfumerijah, zadnja leta so ga pa začeli uvrščati tudi med zdravila. Cvetlično olje zdravi infekcije in obvaruje organizem pred oslavitvijo. Nekateri bolgarski zdravniki so razglasili uspehe, ki so jih dosegli pri potkusnem zdravljenju s cvetličnim oljem. Z uspehom so zdravili pljučnico in bronhitido. Docentu sofijske univerze ōruju Rusevu se je posrečilo celo ozdraviti nekaj primerov pljučne jetike v začetnem razvoju.

× Poskus oživiljanja mrtvih. V bostonski kaznilnici so si učenjaki prizadevali zmanj 70 minut z različnimi sredstvi, oživeti na električnem stolu usmrčenega jetnika. Namen poskusa je bil, da bi dognali, kako učinkujejo na človeški organizem razna sredstva, ki so se že dobro obnesla pri oživiljanju živali. Tako so z enakimi sredstvi oživeli miš, ki je bila ubita z električnim tokom. Že po nekaj minutah. Z enako presenetljivim uspehom so se ta sredstva obnesla tudi pri ubitem zajcu, odpovedala so pa pri človeku.

SMEŠNICE

NESPECNOST

»Kako je z vašo nespečnostjo?«
»Slabo. Zdaj ne morem več dalje spati, kadar je čas, da vstanem.«

SKRIVALIŠČE

»Kako narediš, da tvoja žena ne pozabi, kar si ji naročil?«
»Na listek napišem in ga nalepim na ogledalo.«
»Kam pa skriješ pisma, ki ti jih tvoja ljubica piše, da jih žena ne najde.«
»Skrijem jih — v njeno šivalno košarico.«

PROFESOR

Profesor sreča svojega učenca na ulici in ga vpraša:
»Dolinar, kje je cesta dveh cesarjev?«
Dijak mu pove.
»Hvala, sedite!«

OH, TI KLOBUCKI!

Ker se ji ni posrečilo dobiti od moža denarja za nov klobuk, ja začela jokati.
»Ti si brezobziren! Jutri grem k materi nazaj!«
»Nima pomena. Tvoja mama je šla včeraj iz enakoga vzroka k tvoji stari mami!«

DOBER SVET

»To pesem sem tako pilil,« je rekel nadebudni pesnik, »da so mi ostale od dvanajst kitic le tri kitice.«
»Pili dalje, da ne bo nobene več.«

VLJUDNOST

Mati: »Janko, vljudni ljudje ne zdehajo!«
Sinko: »Vljudni ljudje pa tega ne vidijo!«

STARA NAVADA

»Vaš brat je pa zelo živčen, vedno miga z ramami.«
»To ni živčnost On je že dvajset let cenilec v zastavljalnici.«

KATEHET

»Otroci,« pravi gospod katehet, »kdo ve, kako se imenuje kraj, kamor bi mi vsi radi prišli?«
Nihče ne črhne. Katehet nadaljuje:
»No, vam ga bom pa malo opisal. Krasna dvorana, vse udobno in najlepša godba spremlja pot rajskega veselja.«
»To je pa kino,« so zavpili vsi otroci.

NESREČNO IME

»Zakaj hočete svoj primek Požar spremeniti?«
»Kadar se oglasim v telefonu: »Tukaj Požar!« — pridrviijo gasilci.«

SAM JE NAŠEL DENAR

»Kako zadovoljen si danes, prijatelj!«
»V žepu sem našel bankovec, na katerega sem bil že pozabil!«
»Tako, tako! Sam si ga našel v žepu? Jaz sem pa mislil, da si oženjen!«

VLJUDNOST

Mira: »Janko mi ni všeč, ker ni lep!«
Mara: »Poljubovati se pa le pustiš!«
Mira: »Tudi z nesimpatičnimi ljudmi moramo biti vljudni!«

FRANČE PREŠEREN

Star možiček je prisedel v podeželski krčmi k omizju in eden izmed gostov ga je vprašal, kako se piše.
»Francé Prešeren,« je odgovoril možiček.
»O, to je pa splošno znano ime,« je rekel sosed.
»Seveda, saj v tej občini živim že 80 let.«

Križanka št. 10

Besede omenijo:

Vodoravno: 2. komad, del; ptica, 5. reka v severni Rusiji, 9. posoda, ki jo hranijo v tabernaklju, 13. veznik, 15. del kolesa, 17. okusen, izvrsten, primeren, 19. del cerkve, 21. ki se mudi, naglo potreben, 23. zabela revnih, 25. zaključek, prenehanje, 27. pevec visokega glasu, 29. reka, ki izvira pod Triglavom, 30. svetopisemska oseba, 32. operni plesni vložek, 34. bolezen, 36. velika reka na evropskem zapadu, 37. ranocelnik, 39. del živalskega telesa, 41. obrtnik, 43. kratica za cirka, 44. debel, nemršav, 46. tuja dišavnica, 48. ko, ob času, 51. del telesa, 53. prenašam, 55. nedoločni zaimek, 57. površinska mera, 59. vremenski pojav, 61. trud, težava, 63. brošč, 65. domača žival, 67. pripadnik evropskega naroda, 69. zmeda, zmešnjava, 71. del krave, 72. svetopisemska oseba, 74. škodljivec sadnega drevja, 76. obrtnik, 78. tih, brez besede, 79. izmišljen, neresničen, 81. razširjen plevel, 83. pogansko božanstvo; idol, 85. zanikana oblika pomožnega glagola, 86. žival, ki ne živi v naših krajih, 88. obmorski obrtnik, 90. volilo; 93. cmerav, javkajoč, 95. velika reka v Afriki, 97. časovna omejien; zemeljski, 99. začetek abecede, 101. skriven, nejasen, 103. vrsta gibanja, 105. nasilnik, 107. spada med služinčad, 108. ptič, 109. hiter sel, ki prenaša sporočila samo med poedinimi osebami, 110. njega.

Navpično: 1. obrtnik, 3. predlog, 4. tekočina; močnik, 5. menjalno sredstvo, 6. izvor, 7. medmet, 8. pevski glas, 9. prekop, podzemeljska odtočna napeljava, 10. ljubzenski sanjač, 11. veznik, 12. češki verski reformator, 13. vesel, zabaven človek; operni uslužbenec, 14. južno sadje, 16. obrtnik, 18. stročnica, 20. naglo premikanje, 22. zgoden, mlad, spomladanski, 24. slovensko moško ime, 26. del planinske opreme, 28. ravnina, 31. gibljiv, netrden, 33. nerazsvetljen, skoro črn, 35. sovjetski politik, 38. opravljajoč vse ob določenem času, zanesljiv, 40. pozen, 42. zadnje bivališče, 45. posebljena lakota, 47. pretep, 49. židovski duhoven, 50. francoski politik, 52. preporoditelj Turčije, 54. sem prisiljen, 56. pokrajina v Arabiji, 58. grob; neuglajen, 60. star denar, 62. vrhovna pravica državne oblasti, 64. neodločen izid; 66. ležišče, važen del mnogih strojev, 68. postopač, raztrganec, 70. neblizu, 73. za oko prijetna lastnost, 75. dragi kamni, 77. oglašati se po oslovsko, spuščati sapo iz želodca, 80. označba prepovedi oziroma izraz

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56
57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84
85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98
99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112

želje, da se nekaj ne zgodi, 82. redko moško ime, 84. blagajnik, 87. posmrtno bivališče, 89. pripadnik slovanskega naroda, 91. veznik, 92. pevski glas, 94. stoletje, 96. bolezen, 98. neoblečen, 100. oblika pomožnega glagola, 102. predlog, 104. začetek juga, 106. predlog.

RESITEV KRIZANKE ŠT. 9

Vodoravno: 1. kokoš, 5. gozdar, 10. Dolinar, 16. osat, 17. topa, 18. Neva, 20. Alena, 21. sedem, 23. rilec, 24. sto, 25. as, 26. ab, 27. palica, 29. akoravno, 32. ep, 34. lila, 36. až, 37. Diana, 39. skeč, 41. zloben, 43. alt, 45. raca, 46. klobuk, 47. tat, 49. bo, 50. Azija, 53. od, 54. so, 55. Iran, 57. lice, 58. zračien, 61. Lot, 62. rana, 63. Ave Marija, 65. epika, 67. to, 69. enoten, 70. repa, 72. enica, 75. Irec, 77. Tina, 78. opera, 80. in, 81. en, 82. sita, 83. ud; 84. nato, 86. Eva, 88. uhajati, 90.

trema, 92. ebonit, 94. mikati, 95. stenica, 96. Anica.

Navpično: 1. kosa, 2. osebek, 3. kad, 4. otep, 5. gorila, 6. opica, 7. zala, 8. Anca, 9. re, 10. da, 11. latvica, 12. Ilona, 13. ne, 14. Ana, 15. rasa, 19. vložek, 22. malica, 24. sad, 28. li, 30. Kabul, 31. ona, 33. perica, 35. zlodej, 38. Albanec, 39. skaltli, 40. čajevac, 41. zločina, 42. ob, 44. tona, 47. totl, 48. tirani, 51. zl, 52. tratiti, 54. sopara, 56. Ra, 58. zmotiti, 59. arena, 60. naroden, 61. Lepe-nac, 64. en, 66. ke, 68. orehi, 71. ep, 73. Ineni, 74. Agata, 76. enak, 79. Ate, 82. sat, 83. ure, 85. oba, 87. vic, 88. um, 89. ja, 90. tt, 91. ml, 93. on.

MALI OGLAS!

MLAD FANT dobi službo pri Ivani Pirnat, Rožna dolina, Cesta na Brdo štev. 14.